

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Sociální politika a sociální práce / Sociální práce

Bakalářská práce

Anna Rašková

Užívání alternativních trestů – praxe výkonu trestů domácího vězení a obecně
prospěšných prací v soudním okrese Česká Lípa

Usage of alternative punishments - practice of home detention and community
servis in the jurisdiction of Česká Lípa

Praha 2015

Vedoucí práce: PhDr. Andrea Matoušková, Dr.

Poděkování:

Děkuji PhDr. Andree Matouškové, Dr. za odborné vedení mé bakalářské práce, její podněty a rady, které měly na konečnou formu zpracování vliv. Mé poděkování patří též pracovníkům střediska Probační a mediační služby v České Lípě, za spolupráci při získávání potřebných údajů pro praktickou část práce.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval(a) samostatně a výhradně s použitím citovaných pramenů, literatury a dalších odborných zdrojů.

V Praze, dne

.....

Jméno a příjmení

Abstrakt (česky)

Cílem teoretické části práce je vysvětlení principů týkajících se ukládání alternativních trestů se zaměřením na obecně prospěšné práce a trest domácího vězení. Obsahem práce je i metodický postup Probační a mediační služby v rámci přípravy a výkonu trestu domácího vězení a obecně prospěšných prací. Práce se v konečném důsledku zaměřuje na činnost střediska v České Lípě, s využitím statistických údajů za zvolené období.

Klíčová slova (česky)

Alternativní trest, obecně prospěšné práce, trest domácího vězení, probace, mediace, restorativní justice.

Abstract (in English):

The main goal of the theoretical part is explaining the principles relating to alternative sanctions, focusing on community service and home detention. The content bachelor thesis is methodical process of the Probation and Mediation Service in the preparation and execution of a sentence of home detention and community service. Thesis is eventually focused on the activities of the Centre in the Czech Lipa, using statistical data for a specified period.

Keywords (in English):

Alternative punishment, community service, home detention, probation, mediation, restorative justice

OBSAH

ÚVOD	6
1 RESTORATIVNÍ JUSTICE	7
1.1.1 Klíčové hodnoty restorativní justice	8
2 ALTERNATIVNÍ TRESTY	10
2.1 ALTERNATIVNÍ TRESTY V KONTEXTU HISTORIE ČESKÉ PRÁVNÍ ÚPRAVY	10
2.2 MEZINÁRODNÍ KONTEXT	12
2.2.1 OSN	12
2.2.2 Rada Evropy	14
2.3 DĚLENÍ ALTERNATIVNÍCH TRESTŮ	14
3 OBECNĚ PROSPĚŠNÉ PRÁCE	17
3.1 PRÁVNÍ VYMEZENÍ TRESTU OPP	17
3.2 PODMÍNKY UKLÁDÁNÍ TRESTU OPP	18
3.3 METODICKÝ POSTUP PMS V ZAJIŠTĚNÍ UKLÁDÁNÍ A VÝKONU TRESTU OPP	20
3.4 SPECIFIKA POSTUPU STŘEDISKA PMS V ČESKÉ LÍPĚ V RÁMCI TRESTU OPP	26
4 TREST DOMÁCÍHO VĚZENÍ	29
4.1 PRÁVNÍ VYMEZENÍ TRESTU DOMÁCÍHO VĚZENÍ	30
4.2 PODMÍNKY UKLÁDÁNÍ TRESTU DOMÁCÍHO VĚZENÍ	30
4.3 METODICKÝ POSTUP PMS V ZAJIŠTĚNÍ UKLÁDÁNÍ A VÝKONU TRESTU DOMÁCÍHO VĚZENÍ	32
4.4 SPECIFIKA POSTUPU STŘEDISKA PMS V ČESKÉ LÍPĚ V RÁMCI TDV	37
5 PRAKTICKÁ ČÁST	39
5.1 CÍL PRAKTICKÉ ČÁSTI PRÁCE	40
5.2 METODA ZPRACOVÁNÍ STATISTICKÝCH ÚDAJŮ	41
5.3 ZKOUMANÝ VZOREK	41
5.4 SHRNUÍ	45
6 ZÁVĚR	54
7 SEZNAM ODBORNÉ LITERATURY:	55
8 SEZNAM ZKRATEK:	57

Úvod

Vzhledem k šíři pojetí obsahu a rozsahu práce středisek Probační a mediační služby v České republice s historií sahající do roku 2000, je téma této bakalářské práce směřováno na zeměpisné vymezení soudního okresu Česká Lípa. Souvislost právě s tímto okresem není čistě náhodná, jde o okres, ze kterého pocházím a trvale zde žiji. S ambicí přiblížit činnost Probační a mediační služby čtenářům především z řad laické veřejnosti, věnuji teoretickou část práce vymezování pojmů souvisejících s tématem alternativních trestů, jakožto prostředkem restorativní justice. Ukotvení restorativní justice a jeho vymezení vůči retributivnímu přístupu jsem se rozhodla doplnit základními hodnotami, kterými se restorativní justice řídí.

Kapitulu o alternativních trestech uvádím s vymezením základních prvků a uvádím obecné výhody tohoto způsobu potrestání. Dále se částečně zmiňuji o historickém kontextu zavádění alternativních trestů do české právní úpravy. Do souvislosti s užíváním alternativních trestů v rámci mezinárodního kontextu zmiňuji i některá hlavní doporučení OSN a Rady Evropy.

Stěžejním tématem teoretické části práce jsou dva konkrétní alternativní tresty, tedy Obecně prospěšné práce a trest Domácího vězení. Obě kapitoly jsou psány stejným stylem, kdy popisují trest z hlediska právního vymezení, předkládám podmínky dané pro uložení onoho trestu a vysvětluji metodický postup středisek Probační a mediační služby České republiky v zajištění ukládání a výkonu konkrétního trestu. Závěrem obou kapitol shrnuji specifika při ukládání a výkonu trestů ve sledovaném soudním okrese Česká Lípa.

V praktické části práce by se měl čtenář dovědět o konkrétní činnosti střediska Probační a mediační služby v České Lípě na základě předložených dat o shodě v návrhu střediska na uložení trestu a konečném rozhodnutí soudu o jeho uložení. Činnost středisek závisí na podnětech k podání návrhů na řešení případů, proto je další část práce věnována sledování toho, kdo v daných případech podnět podal. K ucelení přehledu o činnosti střediska v České Lípě v rámci trestů Obecně prospěšných prací a Domácího vězení završuji praktickou část práce zpracováním statistických údajů o četnosti jejich výskytu v přípravném a vykonávacím řízení.

1 Restorativní justice

„Restorativní justice je proces, který chce v maximální míře zapojovat ty, kdo mají na konkrétním trestném činu podíl, a společně zjišťovat a řešit újmu, potřeby a povinnosti s cílem přivodit ozdravení a dát věci do pořádku, nakolik je to jen možné“ (Zehr, 2001 in Štern, 2010, s. 33).

Principem restorativní justice, jak bylo řečeno, je potrestání způsobem jiným, než je nepodmíněné odnětí svobody. V historickém kontextu bylo hledání alternativ důvodem snížení hrozby násilí vůči komunitám. Tradičním a nejčastěji používaným přístupem k řešení trestné činnosti je způsob potrestání, čímž se vyznačuje retributivní přístup, který je tak protipólem k restorativnímu přístupu. *„V pojetí tradičního modelu odplatné neboli trestající justice byl, a doposud do značné míry stále je, primární obětí trestného činu stát. Všechny síly a prostředky jsou soustředovány na ochranu státu (společnosti, kterou reprezentuje), před pachateli, kteří ohrožují veřejný zájem. Konkrétní oběti je přisuzováno spíše pasivní postavení, takže se výkonu trestní justice zúčastňuje jen v poměrně malém rozsahu a pouze v souvislosti s uplatněním nároku na náhradu škody.“ (Sotolář, 2000, str. 8)*

Restorativní justice¹ *„se zaměřuje na újmy vzniklé trestnou činností a usiluje o zohlednění potřeb oběti, podporuje odpovědnost pachatele za řešení vzniklé situace a zapojuje poškozeného, pachatele a komunitu do procesu řešení“.*(Štern, 2010, s. 30) Restorativní, neboli obnovující justice pohlíží na způsob nápravy trestného činu pomocí obnovení vztahů ve společnosti, které byly trestným činem narušeny. V trestním řízení se zohledňují hlavně zájmy a potřeby konkrétní oběti a jejího sociálního okolí a pachatel se během řízení stává aktivním účastníkem. Hlavním úsilím obnovující spravedlnosti je zapojení všech zúčastněných stran do řešení problému, který trestným činem vznikl, jelikož trestný čin je sám o sobě projevem určitého konfliktu, nebo konfliktní stav vyvolává. (Válková, 2000)

Retributivní systém trestní justice směřující k hledání adekvátního postihu a tím dosahování spravedlnosti formou zaslouženého potrestání se liší od restorativní justice

¹ Pozn. autora: Restorativní justice pochází z anglického slova restore – obnovit, navrátit do původního stavu, přejato z latinského slova restauo

právě v tom, že principem restorativní justice je prvořadné označení toho, komu byla fakticky způsobena újma a hledá se cesta jak tuto újmu napravit. V tomto směru je primární nalezení způsobu jak vzniklý konfliktní vztah mezi pachatelem a poškozeným urovnat. (Zehr, 2003) Přijetí zodpovědnosti pachatele v rámci spáchaného činu vůči osobě poškozeného je stěžejním bodem v rámci restorativní justice, nejde však o bezprostředně výhradní zájem nalezení možnosti odškodnění oběti. Ačkoli se o náhradě škody a urovnání narušených sociálních vztahů restorativní justice snaží, důležitý pilíř spočívá v záměru dovést pachatele k převzetí odpovědnosti. (Ščerba, 2014)

Do českého trestního práva začaly myšlenky restorativní justice pronikat postupně ve druhé polovině devadesátých let 20. století prostřednictvím praxe prvních pracovníků a inspiracemi získanými z tehdy dostupné odborné literatury a praxe zemí, jako je Kanada, Rakousko či Německo, kde v té době existovaly propracované programy O/P (oběť/pachatel). Myšlenky restorativní justice se promítly do koncepce nového zákona o Probační a mediační službě (dále jen PMS) u nás a samotný název služby je rovněž důkazem vlivu restorativní justice. (Štern, 2010)

1.1.1 Klíčové hodnoty restorativní justice

Respekt – Jedna ze základních hodnot projevovaných v rámci restorativní justice vůči oběti a dalším poškozeným osobám. Respekt se vyžaduje i při práci s pachateli.

Odpovědnost – Přijetí odpovědnosti je vyžadováno ze strany pachatele za způsobenou újmu a restorativní proces posiluje jeho motivaci k participaci na obnově narušených vztahů.

Dialog – Techniky vykonávání restorativní justice jsou založeny na různých formách dialogu mezi zúčastněnými stranami konfliktu, mezi obětí, pachatelem a případně dalšími dotčenými osobami.

Participace – Při vykonávání restorativní justice je usilováno o aktivní zapojení všech zúčastněných stran konfliktu. Řešení celé události je v rukou těch, kterých se týká, nikoli v rukou formální autority.

Vyváženost – Důraz je kladen na znovunalezení rovnováhy v komunitě. Vyvážeností se rozumí hledání řešení přijatelné pro všechny strany v rámci jejich vlastních zájmů. Princip vyváženosti však neopomíjí závažnost spáchaného činu ani jeho následky, za něž nese odpovědnost pachatel.

Dobrovolnost – Dobrovolností se v restorativní justici rozumí, že všichni účastníci trestného činu se podílí na události řešení konfliktního stavu z vlastní vůle, nikoli z donucení.

Pospolitost – Restorativní justice vždy usiluje o aktivní zapojení všech členů komunity, ze které oběť a pachatel pocházejí. Na událost trestného činu nenahlíží jako na oddělený a izolovaný akt, který má být pouze soukromou záležitostí oběti a pachatele.

Individualita – Jedinečnost každého člověka je v restorativní justici vždy vyvažována ve vztahu k pospolitosti. Oba principy musí platit současně. Restorativní proces podporuje ve vzájemné pospolitosti rozdílnost a individualitu každého z nás (Zehr, 2001). (Štern, 2010)

Neopomenutelným faktem je, že i když alternativní sankcionování a restorativní justice spolu úzce velmi souvisí, nejedná se o synonyma. Přístupy restorativní justice mohou být využity i v kombinaci či paralelně s trestem odnětí svobody a restorativní justice nepředstavuje nezbytně alternativu k uvěznění. (Zehr, 2003)

2 Alternativní tresty

Užívání alternativních trestů vychází z praxe restorativní justice. Principem, jak již z pojmu vyplývá, je hledat alternativu potrestání jedince k nepodmíněným trestům udělovaným v rámci retribuční justice. Obecně lze říci, že je záměrem narovnáání vztahů a obnovení poměrů ve společnosti, nikoli represe. Při hledání možnosti alternativního potrestání nejde o vyhnutí se odpovědnosti za delikventní jednání, primární je však snaha o efektivní nápravu osoby a vzniklé situace, o individualizaci trestního postihu, motivace pachatelů trestných činů žít v souladu se zákonem, snížit přeplněnost věznic, finanční náklady spojené s uvězněním a aktivně zapojit do řešení trestních věcí nejen pachatele, ale i osoby poškozené trestnou činností. (Sotolář, 2000)

Dalším z neopomenutelných faktorů alternativních trestů je vyhnutí se následkům procesu prizonizace. Během uvěznění u jedinců dochází k postupnému podmiňování si negativních následků uvěznění. Místo toho, aby přijali trest a pracovali na nápravě svých morálních hodnot a na svém jednání, které v minulosti vedlo k páchání trestné činnosti, většinou podlehnou kolektivní nečinnosti a ustálenému chodu věznice, kde si pouze takzvaně „odsedí to svoje“. I z tohoto důvodu je největší hrozbou prizonizace to, že si jedinec zvykne na zdejší život a „zapomene“ jaké je to žít mimo vězení. Tím začíná začarovaný kruh recidivy a opakovaného návratu za mříže.

2.1 Alternativní tresty v kontextu historie české právní úpravy

Jako základní způsob potrestání spáchaného trestného činu, byl v historii nejčastěji používán trest odnětí svobody. V zařízeních typu dnešních věznic byli zadržováni lidé, kteří svým způsobem života narušovali, či ohrožovali spořádaný život členů své komunity. Tento způsob retributivní justice měl klasickým způsobem potrestat pachatele odnětím jeho svobody na určitou dobu. V tomto směru potrestání se kromě reálné oběti, proti které byl trestný čin spáchán, stává „obětí“ i stát, který přejímá finanční odpovědnost za pachatele po dobu jeho uvěznění, je povinen zajistit kromě nákladů na ubytování i stravu a případné potřebné lékařské ošetření. Forma trestu odnětí svobody byla pozvolna nahrazována, či doplňována prvky současné restorativní justice, jejíž jedním ze základních principů je seznámit pachatele s následky jeho jednání a umožnit mu podílet se na jejich nápravě. Takovým řešením byla již dříve snaha o náhradu vzniklé škody.

Historie probačních a mediačních aktivit v podobě, jakou ji známe dnes, sahá u nás do devadesátých let 20. století. Inspirace byla čerpána z tehdejšího anglosaského práva. Před rokem 1993 byly součástí českého trestního práva pouze 3 alternativní opatření: podmíněné propuštění, peněžitý trest a upuštění od potrestání. (Ščerba, 2014) Roku 1993 byl zaveden do našeho trestního práva v rámci novely trestního řádu institut takzvaného odklonu – diverze. Pojem odklon znamená podmíněné zastavení trestního stíhání. Po institutu odklonu u nás byly do trestní legislativy zavedeny v roce 1996 další dvě alternativní varianty potrestání – narovnání a Obecně prospěšné práce (dále jen OPP). (Štern, 2010)

K hledání alternativ nepodmíněného odnětí svobody vedla vlna kritiky, zejména udělování krátkodobých trestů (obvykle byly považovány za krátkodobé tresty od 3 až do 18 měsíců). Za hlavní nedostatky těchto krátkodobých trestů bylo považováno, že:

- neposkytují dostatek času k převýchově pachatele, ale na druhé straně je to dost dlouhá doba k tomu, aby na odsouzeného škodlivě působily vlivy vězeňského prostředí,
 - z hlediska individuální i generální prevence jsou kontraproduktivní, protože jejich odstrašující účinky jsou minimální a pro potenciálního pachatele mohou znamenat přijatelné riziko,
 - tyto tresty jsou projevem určité diskriminace, neboť jsou ukládány nejčastěji osobám, kterým nemohl být uložen trest peněžitý pro jeho zřejmou nedobytnost,
 - ekonomické náklady na vězeňský systém jsou značné a výkon krátkodobých trestů tento systém neúměrně zatěžuje, protože váže většinu kapacity vězeňských zařízení.
- (Rozum, 2005)

Trend hledání alternativ potrestání vychází z těchto negativních projevů nepodmíněného trestu odnětí svobody, kdy dochází k vytržení pachatele z jeho přirozeného sociálního prostředí a jeho umístění do izolovaného prostředí věznice. Tedy má-li mít naději na úspěch snaha o resocializaci a nápravu pachatele, mělo by tomu být v případě, kdy pachatel zůstává na svobodě. Z toho důvodu bývají alternativní tresty označovány jako tzv. *community sanctions*, neboli tresty vykonávané ve společenství. (Ščerba, 2014)

2.2 Mezinárodní kontext

Velký podíl na rozvoji a zavádění alternativních trestů měly mezinárodní organizace, především OSN a Rada Evropy. Tyto mezinárodní organizace měly zájem o rozšíření aktivit probačních a mediačních činností. Pravidelně se ve svých výročních zprávách, usneseníh a vydaných rezolucích o restorativní justici zmiňovaly.

2.2.1 OSN

Organizace spojených národů se vyslovuje k otázkám spojeným s dodržováním základních lidských práv a svobod, s čímž souvisí udělování omezení svobody formou trestů odnětí svobody, či právě alternativních trestů. Rámec těchto omezení formou norem, standardů a doporučení ukládá OSN svým členským státům se záměrem rozvoje funkční trestní politiky a efektivního ukládání trestů.

Během 7. kongresu OSN konaného v roce 1985 v Miláně byla přijata rezoluce č.16, jejíž obsahem byly témata jako snížení počtu vězňů, alternativy trestů odnětí svobody a společenská reintegrace pachatelů. Dále bylo zmíněno, že ukládání trestů odnětí svobody má být sankce poslední instance. Členským státům bylo doporučeno, aby se pokusily o snižování negativních účinků trestů odnětí svobody a zvýšily ukládání alternativních trestů, které by mohly pomoci s řešením přeplněnosti vězeňských zařízení. (viz. internetové zdroje, č. 1)

Během 8. kongresu konaného v Havaně roku 1990 byla přijata Standardní minimální pravidla OSN pro opatření nespojená s odnětím svobody. Součástí schválené rezoluce č. 45/110 byla přijata Tokijská pravidla, která postihují zásadní element ukládání alternativních trestů, které mají punitivní charakter a požadují, aby zavedení, vymezení a aplikace opatření nespojených s odnětím svobody byly upraveny zákonem. Tímto pravidlem má být zamezováno excesům u obecně přijatelných trestních sankcí. V důsledku toho by mělo být zákonem dáno, aby soud stanovil celkovou dobu odpracovaných hodin u trestů formy veřejných prací (u nás Obecně prospěšných prací), které nejsou spojeny s odnětím svobody. Pakliže v tomto směru soudy nepostupují správně, mělo by být zákonem dáno, kolik hodin maximálně denně a týdně může být uděleno v rámci konkrétních trestu. Tokijská pravidla oproti trestům odnětí svobody zahrnují široký seznam

opatření, jejichž správná úprava a využití má přijatelný punitivní element. Těmito opatřeními a alternativami k uvěznění jsou:

- a) *Ústní sankce, jako jsou napomenutí, důtka a výstraha*
- b) *Podmíněné upuštění od potrestání*
- c) *Sankce postihující společenské postavení*
- d) *Ekonomické sankce a finanční tresty, jako jsou peněžité trest a denní pokuty*
- e) *Propadnutí věci či příkaz k zabavení věci;*
- f) *Náhrada škody oběti či příkaz k odškodnění;*
- g) *Podmíněný či odložený trest;*
- h) *Probace a soudní dohled;*
- i) *Trest obecně prospěšných prací;*
- j) *Příkaz k docházení do prezenčního centra;*
- k) *Domácí vězení;*
- l) *Jiný druh neinstitucionálních opatření;*
- m) *Kombinace výše uvedených opatření. (viz. internetové zdroje, č. 1)*

V rámci Evropského semináře o alternativách trestu odnětí svobody, který proběhl v roce 1987 v Helsinkách, se členské státy OSN dohodly na návrhu Směrnice stran alternativ k trestu odnětí svobody. Daná směrnice předkládá určitou definici alternativy a uvádí vhodné alternativy k trestu odnětí svobody. Alternativa je volba trestu nespojeného s odnětím svobody ukládaného pachateli, který by jinak byl odsouzen k trestu odnětí svobody. Nelze ji udělit za žádných podmínek tomu, kdo by byl jinak zproštěn viny. Tato alternativa nesmí zahrnovat úplnou ztrátu svobody (pozn. autora: částečnou ztrátu svobody způsobuje trest domácího vězení). Délka trvání alternativního trestu musí být úměrná spáchanému trestnému činu a délce trestu odnětí svobody, který by jinak byl za trestný čin

uložen. V dané směrnici jsou za vhodné alternativy považovány podmíněné odsouzení, domácí vězení, práce ve společenském zařízení, veřejná důtka, probace. (Nezkusil, 1989)

2.2.2 Rada Evropy

Mezivládní organizace Rada Evropy sdružuje země, které akceptují a zaručují právní stát, základní lidská práva a svobodu pro své občany. V návaznosti na aktivity OSN se Rada Evropy začala zabývat otázkou alternativních trestů. Rozhodovacím orgánem Rady Evropy je Výbor ministrů. Jeho strukturu tvoří ministři, zástupci ministrů, předsedající země, kancelář zástupců ministrů, zpravodajské skupiny, pracovní skupiny a tematičtí koordinátoři. Hlavním úkolem Výboru ministrů je vyjadřování se vnitrostátních orgánů k řešení problémů, kterým čelí evropské společnosti a následné vypracování reakcí na tyto výzvy. (viz. internetové zdroje, č. 2) V otázce alternativních trestů bylo Radou Evropy přijato několik stěžejních doporučení pro členské státy.

- Doporučení č. R (92) 16 o evropských pravidlech o Komunitních sankcích a opatřeních
- Doporučení č. R (97) 12 o personálu zajišťujícím plnění sankcí a opatření
- Doporučení Rec (2000)22 o zdokonalování implementace evropských pravidel o alternativních trestech a opatřeních
- Doporučení CM/Rec (2010) 1 Výboru ministrů členským státům o probačních pravidlech Rady Evropy
- Doporučení CM/Rec (2014) 4 Výboru ministrů členským státům o monitoringu (viz. internetové zdroje, č. 3)

2.3 Dělení alternativních trestů

Dle znění § 52 odst. 1 Trestního zákona, může soud za spáchané trestné činy uložit tyto tresty:

- a) odnětí svobody,
- b) domácí vězení,
- c) obecně prospěšné práce,
- d) propadnutí majetku,

- e) peněžitý trest,
- f) propadnutí věci nebo jiné majetkové hodnoty,
- g) zákaz činnosti,
- h) zákaz pobytu,
- i) zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce,
- j) ztrátu čestných titulů nebo vyznamenání,
- k) ztrátu vojenské hodnosti,
- l) vyhoštění.

Alternativní opatření lze na základě různých kritérií dále rozlišovat. Jedním z takových kritérií je, zda je uplatnění opatření využito v trestním právu hmotném, či trestním právu procesním. Zároveň je užíváno strukturalizace alternativních opatření v závislosti na tom, v jaké fázi trestního řízení lze jednotlivé druhy alternativních opatření aplikovat. Na základě prvního zmíněného kritéria lze rozlišit:

1. Hmotně právní alternativní opatření, a v jejich rámci

- a) alternativní tresty

V nejširším pojetí lze na alternativní tresty pohlížet jako na tresty nespojené s odnětím svobody. V rámci českého trestního práva jde tak o všechny druhy trestů výše uvedené v § 52 trestního zákona s výjimkou trestu odnětí svobody. V úzkém pojetí alternativních trestů lze tresty vymezit podle primárního účelu, kterým je náhrada za nepodmíněný trest odnětí svobody. V tomto pojetí v rámci českého trestního práva spadají do kategorie alternativních trestů pouze trest Domácího vězení (dále jen TDV), OPP, peněžitý trest a podmíněné odsouzení, včetně podmíněného odsouzení s dohledem. (Ščerba, 2014)

b) alternativy k potrestání

Principem alternativy k potrestání je, že během trestního řízení dojde k ukončení s rozhodnutím o vině ze spáchaného trestu ale soud neuloží žádný trest. V českém trestním právu je pracováno s variantami upuštění od potrestání, či podmíněného upuštění od potrestání s dohledem. (Ščerba, 2014)

2. Procesní alternativní opatření, tj. takzvané odklony v trestním řízení.

V rámci českého trestního práva rozlišujeme čtyři druhy odklonů, a to podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání, podmíněné odložení podání návrhu na potrestání a odstoupení od trestního stíhání. (Ščerba, 2014)

3 Obecně prospěšné práce

V současné době jeden z nejčastěji ukládaných alternativních trestů v rámci České republiky, je právě trest Obecně prospěšných prací. Vedle ostatních alternativních trestů bývá využíván právě pro svou funkci takzvaného odčinění dluhu společnosti za spáchaný čin. Tento trest bývá ukládán zejména pachatelům, kteří by kvůli svým majetkovým poměrům nebyli efektivně postiženi uložením peněžitého trestu.

Primární výhodou uloženého trestu obecně prospěšných prací je, kromě vyhnutí se trestu odnětí svobody, zachování rodinného a společenského života. Nedochozí k nechtěnému efektu stigmatizace ústavního věznění a následkům prizonizace. Odsouzený není vystaven širokému spektru pachatelů jiné trestné činnosti a jeho náprava se děje na svobodě společně s případným plněním udělených přiměřených omezení a povinností. Ze strany státu jde o úsporu nemalých finančních prostředků na denní náklady pobytu ve vězení.

Principem práce vykonávané v rámci trestu obecně prospěšných prací je, aby jejich výkon sloužil pro účely obecně prospěšné, zároveň nesmí jejich výkon sloužit k výdělečným účelům a práce musí být vykonávány bez nároku na finanční odměnu. Mezi oblastí, ve kterých lze vykonávat obecně prospěšné práce patří například: *„práce směřující k údržbě veřejného prostranství, veřejných budov a komunikace, jiné práce ve prospěch obce, státní nebo jiné obecně prospěšné instituce, jež se zabývá vzděláváním, vědou, kulturou, školstvím, ochranou životního prostředí a zdraví, požární ochranou a ochranou zvířat, podporou a ochranou mládeže nebo jinou charitativní, sociální, humanitární, náboženskou a tělovýchovnou či sportovní činností“* (Matoušek, 2010, s. 295).

3.1 Právní vymezení trestu OPP

„Do českého trestního práva byl trest obecně prospěšných prací zakotven s účinností od 1. 1. 1996 novelou trestního zákona provedenou zákonem č. 152/1995 Sb. Po novele č. 265/2001 Sb. mělo na právní úpravu tohoto trestu vliv i přijetí nového trestního zákoníku(..) Vývoj právní úpravy tohoto trestu pak byl ovlivněn několika novelami, zejména pak těmi, které byly provedeny zákonem č. 330/2011 Sb. a zákonem č. 390/2012 Sb.“ (Ščerba, 2014, s. 295)

Trest obecně prospěšných prací je v českém Trestním zákoně definován v § 62, kde je zmíněno za jakých podmínek může být trest uložen, v jakých případech soud trest

zpravidla neukládá a v posledním odstavci je pak obecně vysvětleno v čem spočívá samotný trest. V § 65 Trestního zákona je popsán výkon trestu obecně prospěšných prací pak, kde je zmíněno za jakých podmínek a jakým způsobem má být trest vykonán.

Výkon trestu obecně prospěšných prací je v Trestním řádu č. 141/1961 Sb. zařazen pod ustanovením v předpisu o Řízení před soudem (část třetí) v rámci Vykonávacího řízení (hlava dvacátá první) v oddílu čtvrtém. Dle § 335 tohoto předpisu je v obecném ustanovení řečeno, že trest OPP odsouzený vykonává v obvodu okresního soudu, ve kterém bydlí, či s jeho souhlasem i mimo tento obvod.

V české právní úpravě je ošetřeno i ukládání trestu OPP jako trestního opatření pro mladistvé. Český zákon považuje za mladistvého toho, kdo v době spáchání provinění dovršil patnáctý rok a nedosáhl věku 18 let. Trestní opatření, které lze mladistvým za provinění uložit, jsou vymezena v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb, konkrétně pak v § 24 odst. 1 písmene a. Horní hranice sazby OPP u mladistvých nesmí převýšit polovinu horní hranice stanovené v trestním zákoníku (§ 26 odst. 1 zákona o soudnictví ve věcech mládeže). Mladistvému lze tedy v nejtěžších případech uložit maximálně 150 hodin výkonu trestu Obecně prospěšných prací a minimálně 50 hodin.

3.2 Podmínky ukládání trestu OPP

Trest Obecně prospěšných prací může soud uložit pachateli, který se dopustil přečinu (§ 14 odst. 2 trestního zákona), tedy jakéhokoli nedbalostního trestného činu, nebo úmyslného trestného činu, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.

S uložením výkonu trestu OPP musí pachatel souhlasit a musí vydat k jeho navržení své stanovisko. Probační úředník v případě návrhu trestu zvažuje i zdravotní stav pachatele, zda je po fyzické stránce fakticky schopen obecně prospěšné práce vykonávat, nebo je třeba uložit jiný vhodnější trest. Pokud není pachatel zdravotně způsobilý k soustavnému výkonu práce, trest nebude uložen. (§ 64 Trestního zákona). Vedle toho probíhá šetření, zda je v místě bydliště pachatele dostatek vhodných pracovních míst k výkonu trestu, popřípadě v blízkosti okolních měst, kam je pachatel schopen a ochoten dojíždět. (Ščerba, 2014)

Rozsah délky trestu, který je možné uložit, je dle § 63 odst. 1 Trestního zákona, 50 až 300 hodin. V minulosti bylo možno uložit až o 100 hodin více, tedy od 50 do 400 hodin (dle § 45a Trestní zákon č. 140/1961 Sb.). Pachateli mohou být soudem uložena na dobu trestu i přiměřená omezení a přiměřené povinnosti uvedené v § 48 odst. 4 Trestního zákona, směřující k tomu, aby vedl řádný život; zpravidla mu též uloží, aby podle svých sil nahradil škodu nebo odčinil nemajetkovou újmu, kterou přečinem způsobil (§ 63 odst. 2 Trestního zákona). Výměru délky trestu navrhuje probační úředník a v konečné fázi schvaluje soud právě úměrně se odvíjející od sazby trestu odnětí svobody, která by pachateli hrozila. (Ščerba, 2014)

Dle mého názoru je snížení rozsahu uložitelných hodin a ponechání hranice 5 let neadekvátní, zvážíme-li, že každá nevykonaná hodina obecně prospěšných prací se ve výsledku přepočítává na jeden den odnětí svobody. U činů s horní hranicí trestní sazby tak trest obecně prospěšných prací, přeměněný na trest odnětí svobody nedosahuje ani jedné pětiny této horní hranice. Samozřejmě u případů blízcích se svým trestem k horní hranici pěti let je nutno přihlížet k povaze a závažnosti přečinu, stejně jako k osobě a poměrům pachatele, zda je uložení trestu obecně prospěšných prací vhodné.

Ukládání trestu obecně prospěšných prací lze provést samostatně (§ 53 odst. 2 Trestního zákona) i když trestní zákon na některý trestný čin takový trest nestanoví. Dle výkladu § 53 odst. 1 Trestního zákona může být trest uložen také vedle jiného trestu, a to s výjimkou trestu odnětí svobody, či trestu domácího vězení. (Ščerba, 2014)

Na základě změny právní úpravy byla k 1. 1. 2010 přijata novela zákona č. 41/2009 Sb., podle které může samosoudce uložit trest obecně prospěšných prací pomocí trestního příkazu pouze po předchozím vyžádání si zprávy probačního úředníka, která musí obsahovat stanovisko pachatele, potvrzení o jeho zdravotním stavu a informace o možnostech výkonu trestu OPP. Trest se pak ukládá s přihlédnutím k této zprávě (§ 314e odstavec 3 Tr. řádu). (Ščerba, 2014)

Ve znění podmínek stanovených zákonem o ukládání trestu OPP zmíněných v předchozích odstavcích vzniklo dle právní úpravy v novém trestním zákoníku omezení opětovného ukládání trestu. Tato úprava dle ustanovení § 62 odst. 2 Trestního zákona zmiňuje, že soud trest zpravidla neuloží, jde-li o pachatele, kterému byl trest Obecně

prospěšných prací v době tří let předcházejících uložení tohoto druhu trestu přeměněn na trest odnětí svobody podle § 65 odst. 2. Trestního zákona.

3.3 Metodický postup PMS v zajištění ukládání a výkonu trestu OPP

Středisko probační a mediační služby České republiky v rámci zajištění možností a ukládání výkonu trestu Obecně prospěšných prací vytvořilo metodický postup, který je rozdělen na dvě fáze. Fáze A mapuje postup v rámci trestního řízení před pravomocným rozhodnutím soudu a fáze B postup střediska po pravomocném rozhodnutí soudu. V tomto metodickém standardu se objevuje v rámci této bakalářské práce nový pojem „klient“ oproti dosud užívaným pojmům obviněný/odsouzený. Při práci střediska PMS je obviněný/odsouzený klientem. Následující informace jsou čerpány z metodických standardů středisek PMS v rámci České republiky, a to z hlediska návaznosti po sobě jdoucích úkonů, kterými se probační úředníci řídí. Aktuálně probační úředníci postupují podle pokynu ředitele č. 3/2010 ze dne 20. ledna 2010, kdy byly metodické standardy aktualizovány od poslední verze z roku 2003.

(A) Během přípravného řízení a řízení před soudem postupují střediska PMS následujícím způsobem:

I. Evidence případu

Probační úředník získá podnět k zahájení činnosti a zavede probační spis dle Spisového řádu, zároveň zaeviduje klienta do Probačního rejstříku ve fázi přípravného řízení. Ohledně spolupráce probačního úředníka s obviněným a poškozeným je třeba zvážit, zda je vůbec vhodné seznámit obviněného s podmínkami uložení a výkonu trestu OPP, proto úředník vypracovává stanovisko k trestu. K evidenci případu získá úředník od orgánu činného v trestním řízení podklady ve formě pověření střediska PMS, obžaloby/návrhu na potrestání, protokol o výsledku obviněného/podezřelého nebo přední záznam o podání vysvětlení, opis rejstříku trestů a podání vysvětlení poškozeného. V případě, že některý z podkladů chybí, zažádá si úředník soud o jejich doplnění. Je-li to relevantní, doplní úředník další informace z trestního spisu (například znalecké posudky, údaje o výši škody apod.).

II. Činnost probačního úředníka s klienty

Zpráva o stanovisku probačního úředníka ve fázi předjednání trestu musí obsahovat zjištění zdravotního stavu obviněného, jeho stanovisko k uložení trestu OPP a potvrzení o schopnosti vykonat případně uložený trest OPP. V této fázi práce úředníka s klientem je prostor pro posouzení případu z hlediska integrace pachatele, ochrany společnosti a participace poškozeného.

Práce s obviněným probíhá tak, že si jej úředník pozve na konzultaci, kde jej seznámí s podmínkami souvisejícími s výkonem OPP a ujistí ho o dobrovolnosti spolupráce. Úředník zároveň vyhodnocuje rizika pro výkon trestu a od klienta zjišťuje stanovisko k náhradě škody/důsledků trestného činu.

Práce s poškozeným, zejména v případě fyzických osob probíhá předběžným zjištěním zájmu o spolupráci. V případě zájmu mapuje úředník potřeby a zájmy poškozeného, zjišťuje jeho životní situaci ovlivněnou spáchaným činem a to z hlediska psychosociální i materiální oblasti. Pokud je konkrétní případ vhodný pro mediaci, postoupí jej úředník specialistovi.

III. Analýza rizik pro výkon trestu OPP

Analýza rizik má za cíl vyvarovat se nevhodného ukládání trestu OPP. Zjišťuje se během ní to, co by mohlo mít vliv na vykonatelnost trestu. Probačního úředníka v rámci analýzy zajímá postoj klienta ke spáchanému činu, jeho motivovanost trest vykonat, časové možnosti v souvislosti se zaměstnáním, studiem a rodinnou situací. Také jej zajímá klientovo nejvyšší dosažené vzdělání, odborná kvalifikace a praktické dovednosti. Táže se na již zmíněný zdravotní stav a případná omezení, která je třeba doložit lékařskou zprávou. Zajímají ho rodinné poměry klienta, jeho sociální zázemí a také případná předchozí trestná činnost. Podstatnou informací je klientův postoj k poškozenému/poškozené organizaci a jeho případná aktivita k zajištění náhrady způsobené škody a odčinění vzniklé újmy. Probační úředník si také ověřuje kontakt na klienta a společně si domluví jakou formou bude klient se střediskem PMS komunikovat.

IV. Zpráva k uložení trestu OPP

Po provedení analýzy rizik a po rozhovoru s poškozeným/obětí trestního činu zpracuje probační úředník Zprávu k uložení trestu OPP doporučující, nebo nedoporučující. Tato zpráva obsahuje všechny dosud podniknuté kroky včetně analýzy rizik, možností náhrady škody poškozenému, informace o závažnosti trestného činu a postoji obviněného k trestné činnosti. Další součástí zprávy jsou zjištěné potřeby a motivace klienta podrobit se v rámci výkonu trestu OPP případným přiměřeným povinnostem nebo omezením. V této zprávě nesmí chybět vždy stanovisko obviněného k uložení trestu OPP a v případě doporučující zprávy i seznam vhodných poskytovatelů míst pro výkon OPP.

V. Sdělení o předchozí spolupráci PMS s obviněným

Soud si může vyžádat od střediska PMS informace o obviněném, zda již v minulosti zahájil spolupráci s PMS, nebo v současnosti spolupráce probíhá. Tato lustrace probíhá v programu Lotus notes (dále jen LN), kde probační úředníci spisy evidují. Zjištěné informace včetně toho jak případná spolupráce s klientem probíhá/probíhala předává úředník soudu. Účelem tohoto sdělení je informovat o případných negativních zkušenostech s klientem při výkonu uloženého trestu.

VI. Záruka zájmového sdružení

Ve fázi přípravného řízení zjišťuje probační úředník informace o možnostech záruky zájmového sdružení za chování a nápravu odsouzeného, které by mohlo vedle výkonu trestu OPP spolupůsobit na klienta výchovně.

VII. Mapování a rozšiřování požadavků poskytovatelů míst výkonu trestu OPP

Pracovníci střediska PMS mapují situaci v regionu ohledně již stávajících a potenciálních možností výkonu trestu OPP v rámci státních a nestátních organizací. K evidenci seznamu poskytovatelů míst pro výkon OPP a jejich požadavků využívají střediska v programu LN aplikaci s názvem Adresář institucí.

Probační úředník kontaktuje instituce, které jsou vhodné pro poskytování míst k výkonu trestu a v případě zájmu s nimi naváže kontakt. Obeznámí dané instituce o způsobech komunikace se střediskem PMS a soudem a společně si domluví způsob

pravidelné aktualizace a evidence požadavků na místa pro výkon trestu OPP. Ze strany poskytovatele pracovního místa se upravují informace o místě výkonu práce, druhu a rozsahu v hodinách, doba výkonu práce (všední dny, práce o víkendech, apod.), a případné další zvláštní podmínky určené poskytovatelem k vykonávání práce. Poskytovatel, tedy konkrétní instituce musí také být schopna doložit soudu informaci, že výkonem dohodnuté práce odsouzený splní podmínku obecné prospěšnosti.

VIII. Webový katalog poskytovatelů míst výkonu trestu OPP

Adresář institucí, kde jsou evidovány informace o poskytovatelích míst pro výkon trestu OPP je propojen s webovým katalogem, který umožňuje pružnější a rychlejší nařizování trestu OPP u odsouzených. Ukládání trestů OPP prostřednictvím tohoto katalogu předpokládá lepší komunikaci mezi soudními úředníky a úředníky PMS ohledně aktuálnosti vhodných volných míst u poskytovatelů. Webový katalog poskytovatelů míst výkonu trestu OPP obsahuje seznam poskytovatelů v rámci celé ČR a v jednotlivých regionech, počet aktuálně volných míst, specifické požadavky jednotlivých poskytovatelů a informace o průběhu výkonu trestu OPP u jednotlivých odsouzených.

(B) Postup činnosti PMS v rámci trestního řízení ve fázi po pravomocném rozhodnutí soudu:

I. Evidence případu

Po obdržení usnesení, kterým se nařizuje výkon trestu OPP u konkrétního poskytovatele, založí probační úředník spis v souladu se Spisovým řádem a následně jej zaeviduje do Probačního rejstříku ve fázi vykonávacího řízení. V případě neúplné dokumentace spisu si probační úředník doplní chybějící informace z trestního spisu.

II. Příprava podkladů pro nařízení trestu OPP

Práce s odsouzeným

Pokud je středisko PMS pověřeno přípravou podkladů pro nařízení výkonu trestu OPP, zašle probační úředník odsouzenému pozvánku k jednání. Klient je informován probačním úředníkem o činnosti PMS, konkrétně o činnosti v oblasti zajištění výkonu a kontroly uloženého trestu OPP. Dále je seznámen se všemi subjekty činné v průběhu

výkonu trestu, kterými je středisko PMS, místně příslušný soud a instituce nabízející pracovní místo.

(C) Postup po nařízení výkonu trestu OPP:

I. Konzultace s odsouzeným u PMS

Odsouzený je povinen dostavit se do 14 dnů od oznámení druhu a místa výkonu OPP do místně příslušného střediska PMS. Během konzultace znovu obeznámí úředník odsouzeného s podmínkami výkonu trestu. K tomuto seznámení s podmínkami by mělo dojít již ve fázi předjednání trestu, nicméně úředník přesto klientovi zopakuje zásadní informace k výkonu trestu OPP. Během schůzky se stanoví datum, kdy je odsouzený povinen dostavit se k poskytovateli k sepsání Dohody o realizaci výkonu trestu OPP a ke stanovení harmonogramu práce. Záznam o konzultaci s odsouzeným včetně dohodnutého data schůzky s poskytovatele předá probační úředník odsouzenému, soudu, instituci a jednu kopii založí do probačního spisu.

II. Zahájení výkonu trestu OPP v instituci

Samotnému výkonu trestu OPP v instituci předchází úvodní projednání podmínek, kterého se může a nemusí zúčastnit společně s klientem i probační úředník. V případě, že se z jakýchkoli důvodů tohoto projednání probační úředník neúčastní, informuje jej instituce zasláním zprávy o proběhlém úvodním jednání. Pokud se probační úředník dozví, že se klient do instituce nedostavil, ověří si, zda bylo klientovi doručeno usnesení o uložení výkonu trestu. V případě, že jej klient obdržel a přesto se nedostavil, informuje ho probační úředník o povinnosti plnění uloženého trestu OPP a o následcích v případě pasivního jednání.

III. Kontrola a evidence výkonu trestu OPP

Jestliže klient dodržuje podmínky uloženého trestu OPP a podle domluvy dochází do instituce a plní případné přiměřené povinnosti a omezení, provádí probační úředník v minimální míře jedenkrát za dva měsíce kontrolu výkonu práce v dané instituci. Ta se může uskutečnit osobně, telefonicky, či písemně. Probační úředník po každé kontrole zahrnuje informace o průběhu plnění trestu do probačního spisu klienta. Pracovníci instituce, ve které klient trest vykonává si vede evidenci odpracovaných hodin a kvalitu

provedené práce. Tuto evidenci poskytuje místně příslušnému soudu s kopií i pro středisko PMS.

IV. Kontrola vedení řádného života

Náplní práce probačního úředníka v době, kdy klient vykonává uložený trest je zjišťování informací o tom, zda vede řádný život, dodržuje soudem přiměřená omezení a povinnosti, podílí se na odčinění následků, které vznikly činem jež spáchal, hradí, nebo má snahu hradit náklady trestního řízení, a jestliže pracuje na své schopnosti žít v souladu se zákony a vyhýbá se rizikům spojeným s případnou recidivou. Tyto informace probační úředník v prvé řadě zjišťuje přímo od klienta, dále kontaktuje v určitých případech lidi z jeho blízkého okolí a pracovníky instituce, kde vykonává svůj trest. Za účelem nápravy klienta je mu nabídnuta i možnost zprostředkování psychosociální podpory a pomoci odborníků.

V. Postup při neplnění podmínek výkonu trestu OPP

V případě, že klient nedodržuje plnění uloženého trestu OPP, zkrátka nedochází-li do dané instituce v harmonogramem stanovených lhůtách, informuje instituce o této situaci středisko PMS. Na základě toho kontaktuje probační úředník odsouzeného a zjišťuje důvody jeho nečinnosti, zároveň jej upozorní na nutnost plnění podmínek trestu. Pokud nadále klient trest nevykonává, obdrží od střediska doporučeně do vlastních rukou poslední výzvu k nástupu trestu OPP. Pokud 14 dní od obdržení výzvy klient nezačne trest vykonávat, podá probační úředník soudu návrh na přeměnu trestu v nepodmíněný trest odnětí svobody. Tento návrh může podat i instituce po projednání se střediskem PMS.

VI. Změna místa výkonu trestu OPP

Klient může v případě změny bydliště podat podnět ke změně místa výkonu trestu OPP. V této věci koná středisko PMS, které zpracuje shrnující zprávu o stavu odpracovaných hodin v předchozí instituci, kde klient trest vykonával a uvede důvody změny místa výkonu trestu. Tuto zprávu probační úředník postoupí soudu. Změna místa výkonu trestu může být provedena i v rámci stejného obvodního soudu, na základě pádných důvodů. O jakékoli změně místa výkonu trestu rozhoduje soud usnesením, nebo písemným opatřením.

VII. Rozhodování soudu o odložení, přerušení, upuštění a přeměně trestu OPP

Jak bylo zmíněno v předchozím odstavci, soud může na návrh probačního úředníka, instituce, ale i bez jakéhokoli návrhu rozhodnout o přeměně trestu OPP na trest odnětí svobody. Klient je již před rozhodnutím o udělení alternativního trestu seznámen s tím, co bude následovat v případě porušování smluvených podmínek výkonu trestu. Vedle přeměny trestu může soud během veřejného zasedání rozhodovat i o odložení, přerušení, či upuštění od trestu OPP.

VIII. Ukončení práce s klientem

Ukončení výkonu trestu OPP způsobem, kdy klient splnil stanovené podmínky dohody o realizaci jeho výkonu, oznámí probační úředník soudu společně s informacemi o průběhu trestu OPP a o plnění případně uložených přiměřených povinností a omezení. Mimo jiné podá soudu zprávu o tom, zda klient hradil či nehradil způsobenou škodu a jestli se pokusil urovnat trestným činem narušené vztahy s poškozeným.

IX. Ukončení probačního spisu

Probační úředník ukončí probační spis a vyřadí jej z aktuální evidence střediska na základě zprávy, kterou obdrží od místně příslušného soudu, který vynese pravomocné rozhodnutí buďto o přeměně trestu OPP na nepodmíněný trest odnětí svobody, o upuštění od potrestání, o zrušení souhrnným trestem, nebo o prostém splnění podmínek uložení trestu OPP.

3.4 Specifika postupu střediska PMS v České Lípě v rámci trestu OPP

Následující část je věnována tomu, jak v praxi v soudním okrese Česká Lípa probační úředníci pracují s klienty v rámci ukládání trestu obecně prospěšných prací. Není účelem zmínit všechny výše uvedené body metodiky a vyjádřit se k nim ale spíše souvisle popsat jak vypadá typický postup úředníka od zahájení spisu po jeho ukončení a vyřazení z aktuální evidence.

Jak bylo zmíněno již v úvodu kapitoly, je trest obecně prospěšných prací nejčastěji ukládaným alternativním trestem, a to i v okrese Česká Lípa. Probační úředník přichází poprvé do kontaktu s případem klienta v době, kdy je podán podnět k rozhodnutí o udělení alternativního trestu. Na středisku v České Lípě je nejčastějším případem, že podnět

podává soud, nicméně je časté, že mají o výkon OPP zájem i sami obvinění. Vzhledem k množství vedených případů OPP na středisku nemají zaměstnanci PMS v České Lípě čas na vlastní aktivní hledání potenciálně vhodných případů pro ukládání tohoto trestu.

V přípravném řízení shromažďuje probační úředník všechna relevantní data a informace o poměrech a povaze pachatele, posuzuje jeho vhodnost a schopnost vykonat trest Obecně prospěšných prací. Jestliže případ splňuje zákonné podmínky a je vhodný pro uložení trestu obecně prospěšných prací, navrhne probační úředník tento trest soudu. Ohledně návrhu výměry trestu je středisko v České Lípě zdrženlivé a zdejší úředníci navrhnou konkrétní počet hodin jen v málo případech. V těchto ojedinělých případech připojují své stanovisko a odůvodnění, proč navrhnou právě takovýto počet hodin. Důležité je však zmínit, že se v každém jednotlivém případě rozhoduje na základě individuálních podmínek. S tím jsou spojená ukládání přiměřených povinností a přiměřených omezení, kdy například klient spáchal přečin při řízení motorového vozidla a kromě uložení OPP mu úředník navrhne uložení zákazu řízení. Nejčastěji navrhovanou výměrou trestu na středisku v České Lípě je pro dospělé pachatele průměrně 200 hodin, pro mladistvé a pachatele blízké věku mladistvého je to průměrně 50 hodin s přihlédnutím k okolnostem případu.

Orgán činný v trestním řízení, tedy soud, rozhodne ve věci uložení trestu. Pokud je vyhověno návrhu probačního úředníka a soud udělí trest OPP ve stanovené míře, kontaktuje odsouzený smluvenou organizaci, ve které bude trest vykonávat a za přítomnosti probačního úředníka si dohodnou časový harmonogram práce, který bude co nejlépe vyhovovat možnostem odsouzeného a potřebám organizace. Praktikou střediska v České Lípě je, že se vždy klade důraz na to, aby při předjednání výkonu trestu proběhla schůzka na určeném pracovišti mezi odsouzeným a poskytovatelem pracovního místa. Pracovníci tohoto střediska nemají kladný postoj k výše zmíněnému webovému katalogu poskytovatelů míst výkonu trestu OPP. Dle jejich slov se nelze řídit programově v případech, kdy je nutné individuální nahlížení a konkrétní případ. Tato osobní schůzka je podmínkou k souhlasu pracoviště, že zde konkrétní osoba může OPP vykonat. V jistých případech se může stát a stává se, že po této schůzce dojde jedna ze stran k závěru, že výkon trestu nebude možný, například z časových možností odsouzeného, nebo z nedostatečného rozsahu hodin, které může poskytovatel k výkonu nabídnout.

Během toho, kdy odsouzený vykonává trest kontroluje probační úředník, zda vedle toho plní i případně udělené přiměřené povinnosti a zda má snahu postupovat kroky k nápravě škody vzniklé trestným činem. Tyto okolnosti zaznamenává úředník na základě

pravidelných kontrol do probačního spisu a zahrnuje je do konečného hodnocení výkonu trestu OPP. Komunikace probačního úředníka s organizací, kde odsouzení vykonávají trest OPP probíhá všemi možnými způsoby, jak telefonicky či elektronickou formou, tak formou osobní návštěvy.

Specifikem činnosti střediska v České Lípě je úzká spolupráce s místním Úřadem práce. Tato spolupráce spočívá v poskytování doporučení a podkladů úřadu o osobě klienta, který vykonal trest Obecně prospěšných prací v dané organizaci a měl by zájem po jeho dokončení o pokračování v této práci již s nárokem na platové ohodnocení, formou Veřejně prospěšných prací. Tento případ nastává, pokud se odsouzený v práci osvědčí a poskytovatel pracovního místa má o pokračování v práci zájem.

Čas od času se na středisku v České Lípě stává, že řeší případ člověka, který již v minulosti trest Obecně prospěšných prací vykonal. V takových případech se mezi sebou úředníci, kteří s ním již v minulosti pracovali informují a navrhnou doporučení, či nedoporučení stejného trestu, nebo zajišťují podklady pro uložení jiného alternativního trestu.

4 Trest domácího vězení

Tento typ alternativního trestu se v České republice ukládá dospělým za spáchání trestného činu, či mladistvým za provinění od roku 2010, kdy vešel v účinnost v novém trestním zákoníku. V porovnání s trestem obecně prospěšných prací, který je historicky v rámci PMS České republiky nejdéle užívaným, je trest domácího vězení trestem nejmladším.

Trest domácího vězení ukládá pachateli zdržovat se na dohodnuté adrese ve smluvené denní době včetně svátků a dnů pracovního volna, kromě stanovené denní doby, kterou může využít na opuštění svého obydlí za účelem pracovních povinností, návštěvy zdravotních zařízení a vyřizování nutných osobních a rodinných záležitostí. Soudem může být povoleno odsouzenému navštěvovat bohoslužby či náboženská shromáždění i ve dnech pracovního klidu. (§ 60 odst. 4 Trestního zákona)

Obecně je trest domácího vězení vhodný pro pachatele, kteří by svým nepodmíněným uvězněním byli ohroženi sociálním vyloučením, pracovní neschopností a následnou neschopností zaopatření závislých osob, nebo snížením možnosti růstu uvnitř své církve. Kromě nutnosti zvážení těchto možných následků má ale také na udělení trestu domácího vězení vliv schopnost odsouzeného plnit závazky trestu. (Štern, 2010)

Ukládání trestu domácího vězení je z mnoha hledisek výhodným prostředkem represe. Cílem tohoto trestu je omezit pachatele na svobodě tak, aby zároveň neztrácel možnost fungovat ve svém osobním a pracovním životě. Z toho vyplývá, že je pachatel povinen hradit výdaje spojené s jeho trestem z vlastního rozpočtu. Značným pozitivem je tedy úleva státnímu rozpočtu na výdajích spojených s trestem odnětí svobody. (Ščerba, 2014)

Trest domácího vězení je považován za druhou nejpřísnější formu potrestání hned za trestem odnětí svobody. Toto rozdělení bylo již dříve v práci zmíněno v části o dělení alternativních trestů podle § 52 odst. 1 Trestního zákona.

4.1 Právní vymezení trestu domácího vězení

Ukládání a výkon trestu domácího vězení je popsáno v trestním zákoníku pod ustanovením § 60 a § 61 zákona č. 40/2009 Sb., a v trestním řádu § 334a až § 334g zákona č. 140/1961 Sb.

Dle § 60 odst. 1 písm. a) trestního zákona může soud uložit trest domácího vězení až na dva roky pachateli, který se dopustil přečinu a na základě jeho společenských poměrů a povahy lze předpokládat, že uložení tohoto trestu bude dostatečné, a to popřípadě i vedle jiného trestu. Podmínkou uložení je i naplnění ustanovení dle § 60 odst. 1 písm. b), kdy musí pachatel dát písemný slib o tom, že se bude zdržovat na stanovené adrese v určené době a při výkonu kontroly poskytne potřebnou součinnost.

Trestní zákoník uvádí ve svém ustanovení § 61 o přeměně trestu domácího vězení, za jakých okolností lze k přeměně přikročit. V případě, že se pachatel záměrně vyhýbá splnění uloženého trestu domácího vězení, soustavně porušuje sjednané podmínky či jinak maří výkon svého trestu, učiní soud kroky k potrestání ve formě přeměny trestu domácího vězení v nepodmíněný trest odnětí svobody. Každý den nevykonaného trestu domácího vězení se rovná jednomu dni odnětí svobody.

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže č. 218/2003 Sb. umožňuje soudcům uložit mladistvím trestní opatření za provinění ve formě trestu domácího vězení. Ukládání tohoto trestu je vylíčeno v ustanovení § 26 odst. 2 zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Horní hranicí pro uložení trestu je polovina horní hranice uvedené v trestním zákoníku. Maximálně může být tedy mladistvému uložen trest domácího vězení v trvání jednoho roku. Vedle přiměřených omezení a přiměřených opatření uvedených v § 48 odst. 4 může soud uložit některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže za obdobného užití podmínek stanovených pro mladistvé (§ 60 odst. 6 trestního zákona).

4.2 Podmínky ukládání trestu domácího vězení

Podmínkou k uložení trestu domácího vězení je, stejně jako tomu je u trestu obecně prospěšných prací, že je pachatel souzen za přečin (§ 14 odst. 2 trestního zákona), tedy

jakýkoli nedbalostní trestný čin, nebo úmyslný trestný čin s horní hranicí trestní sazby trestu odnětí svobody do 5 let.

Soud může uložit trest domácího vězení podle § 53 odst. 1 trestního zákona samostatně, nebo vedle jiných trestů uvedených v § 52 trestního zákona (viz. Kapitola 2.3. Dělení alternativních trestů). Trest odnětí svobody nelze však uložit vedle trestu odnětí svobody, nebo vedle trestu obecně prospěšných prací.

Na možnosti uložení trestu samostatně má vliv fakt, zda není vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele jiného trestu třeba (§ 60 odst. 2 trestního zákona). Zajisté není vhodné pachateli, který se dopustil domácího násilí, či jakoukoli svou trestnou činnost páchal v místě svého bydliště, uložit trest domácího vězení. Trest domácího vězení nelze uložit ani v případech, kdy nemá pachatel stálé bydliště, ve kterém se zdržuje. (Ščerba, 2014)

Jak již bylo zmíněno, dle zákonného ustanovení § 60 odst. 1 písm. b) má na uložení trestu domácího vězení svým souhlasem podíl pachatel, bez jehož písemného slibu, kterým se zároveň zavazuje k plnění stanovených podmínek, nelze trest uložit. Z tohoto hlediska je domácí vězení jediným druhem trestu, který nelze uložit proti vůli pachatele. (Ščerba, 2014)

Součástí nezbytného slibu pachatele je poskytnout součinnost při výkonu kontroly plnění povinností plynoucích z trestu domácího vězení. Hlavní povinností je umožnit pracovníkovi Probační a mediační služby, či jinému úředníkovi vykonávajícímu kontrolu, vstup do obydlí, popřípadě umožnit instalaci elektronického kontrolního systému. (§ 334b Trestního řádu) Tato podmínka součinnosti se vztahuje pouze na odsouzeného, nikoli však na osoby žijící ve společné domácnosti. Může se tedy stát, že při návštěvě úředníka odmítne tato cizí osoba vstup do obydlí. Zákon však nestanovuje možnost tuto situaci hodnotit jako neposkytnutí součinnosti během výkonu kontroly a nelze tedy odsouzeného penalizovat. Tento problém by bylo vhodné ošetřit dodatkem zákona o souhlasu všech osob žijících ve společné domácnosti, jelikož v zájmu odsouzeného i jeho příbuzných by měl být hladký průběh trestu domácího vězení. (Ščerba, 2014)

Jednou z podmínek rozhodnutí o uložení trestu domácího vězení je stanovení doby, po kterou je odsouzený povinen zdržovat se v určeném obydlí. Rozsah této doby je

ovlivněn povinnostmi souvisejícími s pracovním rozvrhem odsouzeného. Znění zákona § 60 odst. 4 trestního zákona, který se vztahuje k vymezení časového období, po které je odsouzený povinen zdržovat se v obydlí, bylo pozměněno novelou trestního zákoníku a trestního řádu číslo 330/2011 Sb. Původně bylo stanoveno, že se odsouzený (pokud soud nerozhodne jinak) musí zdržovat doma ve dnech pracovního klidu a pracovního volna po celý den a v ostatních dnech v čase od 20:00 hodin do 05:00 hodin. V současné právní úpravě není vymezeno žádné obecné časové rozmezí, kterým by se soud při rozhodování mohl řídit, rozhoduje se tedy s ohledem na konkrétní zvláštnosti případu. (Ščerba, 2014)

S ukládáním trestu domácího vězení mladistvím je třeba hodnotit aspekty vlivu omezení sociálního růstu, který je ve věku mladistvích určující pro jeho vývoj. Tento trest může mít na mladistvé v určitých případech negativní vliv, a to z pohledu omezení možnosti setkávání se s vrstevníky. Samozřejmě záleží na konkrétním případě, jestliže se totiž mladiství dopustil provinění související se skupinou jeho vrstevníků, může být nucený pobyt v domácím prostředí žádoucí. Toto tvrzení nelze s jistotou potvrdit ani vyvrátit, protože aspekty vlivu trestu domácího vězení na vývoj mladistvého, se díky krátkému trvání ukládání tohoto trestu nedají odborně hodnotit.

4.3 Metodický postup PMS v zajištění ukládání a výkonu trestu domácího vězení

Činnost středisek PMS v rámci ukládání trestu domácího vězení se řídí většinou dle konkrétních zvláštností daného případu. Probační úředníci se však rámcově řídí metodickými pokyny v oblasti zajištění podkladů pro možnost uložení a výkonu kontroly trestu Domácího vězení (dle Pokyn ředitele č. 4/2010). Následující body metodického materiálu jsou rozděleny na 3 ústřední části: část (A) se zaměřuje na oblast činnosti úředníka před pravomocným rozhodnutím soudu o uložení TDV, v části (B) je popsána činnost v době, kdy je trest uložen, ale není nařízen jeho výkon, v poslední části (C) jsou zmíněny postupy probačního úředníka

(A) Postup probačního úředníka – specialisty na TDV v rámci trestního řízení ve fázi před uložením trestu

Uložení trestu domácího vězení předchází fáze činnosti takzvaného institutu předběžného šetření (dále jen IPŠ). Realizace tohoto šetření spočívá v práci probačního

úředníka, který se věnuje výběru a vyhodnocení vhodných pachatelů pro uložení trestu vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele, u kterých lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu.

Podnět k zahájení činnosti ve věci předjednání TDV může dostat probační úředník od Orgánu činného v trestním řízení, nicméně trestní řád ani trestní zákoník zapojení PMS výslovně nenařizuje. Vstup probačního úředníka do případu ve fázi předjednání může nastat z pověření ze strany Orgánů činného v trestním řízení (dále jen OČTR), který působí v okrese, ve kterém se obviněný zdržuje a kde by měl výkon TDV probíhat.

Při zjišťování možnosti uložení a výkonu TDV v rámci institutu předběžného šetření provede probační úředník základní analýzu rizik a potřeb pachatele a zjištění potřeb a zájmů oběti trestného činu. Mezi základní skutečnosti vylučující uložení TDV patří: nestabilní místo bydliště, závislost pachatele na omamných a psychotropních látkách, povaha trestného činu spáchaného na osobách blízkých, či žijících ve společném obydlí, či pachatel vyžadující intenzivní lékařskou pomoc.

Smyslem realizace institutu předběžného šetření je zjištění základních informací o osobě obviněného, jeho aktuální rodinné, pracovní a zdravotní situaci, o pachatelově postoji ke spáchanému trestnému činu s přihlédnutím na okolnosti trestného činu z hlediska možných rizik a potřeb pachatele a především rozpoznání vhodnosti uložení TDV včetně zjištění míry motivace pachatele vykonat případně uložený trest Domácího vězení.

I. Úvodní konzultace s obviněným na středisku PMS

Zásadní podmínkou vedení jednání je výslovný souhlas klienta. Konzultace je realizována probačním úředníkem – specialistou na TDV, nebo probačním úředníkem – specialistou na přípravné řízení. Bez ohledu na to, který z obou uvedených pracovníků vede konzultaci, je povinen právě probační úředník – specialista na TDV provést zmapování následujících oblastí: základní amnestické údaje o osobě pachatele; informace o trestném činu a okolnostech jeho spáchání, ze kterého je klient obviněn; kriminální minulost pachatele – analýza dosavadní trestné činnosti; osobní poměry pachatele – místo bydliště a způsob vedení domácnosti; zaměstnání nebo studium a finanční situace; závazky a povinnosti mimo domov pachatele; zdravotní stav; rodinné poměry – osoby žijící ve

společné domácnosti; způsob trávení volného času a každodenní zvyklosti; postoj k oběti trestného činu a k nápravě následků trestného činu; rizika recidivy. Informace ze zmíněných oblastí lze zjistit během konzultace, nebo v rámci návštěvy probačního úředníka – specialisty na TDV v místě bydliště klienta.

Během úvodní konzultace se dohodne termín návštěvy probačního úředníka – specialisty na TDV v místě bydliště klienta. Tato návštěva slouží jako předběžné zjištění bytových podmínek a případné proveditelnosti kontrol při nařízení výkonu TDV.

II. Návštěva v místě bydliště pachatele

V rámci IPŠ provádí probační úředník – specialista na TDV terénní práci v místě, kde klient bydlí a kde by byl případně uložený TDV vykonáván. Při této návštěvě se setkává s dalšími osobami žijícími ve společné domácnosti.

III. Zpracování stanoviska PMS k možnosti uložení a výkonu TDV

Při vypracování stanoviska probačního úředníka – specialisty na TDV je třeba, aby bral v úvahu všechny zjištěné informace o osobě pachatele a zvláštnosti případu, které je možné v případě nutnosti vedle uložení TDV ošetřit formou uložení přiměřených povinností a omezení. Své stanovisko představuje úředník odsouzenému, který se k němu může vyjádřit.

V případech, kdy naváže kontakt probační úředník – specialista na TDV s klientem až po uložení TDV, ale před nařízením výkonu, poučí jej o zákonných podmínkách trestu. Výstupem stanoviska je v tomto případě projednání podmínek výkonu TDV jehož součástí je stanovení místa a doby pro výkon TDV.

(B) Zjištění informací potřebných k projednání podmínek pro nařízení TDV

V rámci fáze vykonávacího řízení je nezbytné zjistit informace potřebné pro soudní rozhodnutí o stanovení počátku a místa výkonu trestu. Je třeba umožnit odsouzenému obstarat si své osobní a rodinné záležitosti, případně si v zaměstnání dohodnout směny, o kterých informuje úředníka, který je zahrne do časového harmonogramu výkonu TDV.

Pokud dosud nedošlo k osobnímu setkání, iniciuje jej probační úředník – specialista na TDV. Zároveň si aktualizuje a shromažďuje potřebné informace proběhlého institutu předběžného šetření.

(C) Činnost probačního úředníka – specialisty v rámci výkonu kontroly TDV

V případě, že soud uloží TDV bez předchozího zapojení PMS, probíhá první setkání odsouzeného a probačního úředníka při samotném výkonu trestu. Za těchto okolností, kdy úředník nezná prostředí místa výkonu trestu probíhá první kontrola z bezpečnostních důvodů během dne, nikoli ve večerních hodinách.

V úvodu své práce při výkonu kontroly TDV se napojí úředník na pořádkovou policii působící v místě bydliště odsouzeného. Tato spolupráce může úředníkovi poskytovat informace, které při výkonu služby pracovníci Policie České republiky (dále jen PČR) o odsouzeném získají, zároveň mohou asistovat v případě potřeby při návštěvě odsouzeného v místě bydliště.

Jelikož není Probační službě k dispozici elektronický monitoring pro výkon kontroly TDV, provádí se kontroly namátkově formou osobních návštěv v místě bydliště.

I. Proces provádění návštěvy – namátkové kontroly TDV

Kontrola přítomnosti odsouzeného ve stanovené době, kdy se má zdržovat v místě určeném pro výkon TDV probíhá nepravidelně. Kontrolu mohou provádět všichni probační úředníci a asistenti z pověření probačního úředníka – specialisty na TDV. Ti po každé provedené kontrole specialistu na TDV informují o průběhu kontroly.

Frekvence namátkových kontrol je na probačním úředníkovi, který zváží skutečnosti ohledně osobnosti klienta, jeho dosavadní zodpovědnosti, výsledků doposud realizovaných kontrol a dalších okolností. Jde tedy o individuální přístup k odsouzeným na základě specifik jejich případu. Minimální počet osobních kontrol odsouzeného jsou 3 v jednom měsíci. S přihlédnutím k okolnostem případu lze četnost návštěv navyšovat.

Při každé kontrole se úředník prokáže svým služebním průkazem a vyžádá si identifikaci odsouzeného (prokázání totožnosti). Je na zvážení úředníka, zda při kontrole využije zákonné právo vstoupit do obydlí odsouzeného, nebo zda kontrolu provede u

vstupu do obydlí. Za každou provedenou kontrolu vyhotoví probační úředník Záznam o kontrole, který odsouzený v případě své přítomnosti podepíše. V případě nezastižení odsouzeného zapíše tuto skutečnost úředník do Záznamu o kontrole a na viditelném místě zanechá vyplněný formulář Sdělení o porušení TDV s výzvou, aby odsouzený v určeném termínu doložil důvod porušení výkonu TDV.

Ve stanovených termínech sděluje úředník soudu informace o průběhu TDV. Pokud není stanovena lhůta zasílá zprávu minimálně jedenkrát za 6 měsíců. K této zprávě využívá formulář s názvem „Zpráva o průběhu TDV“, kde zmiňuje průběh provedených kontrol a stanovisko k plnění přiměřených povinností/omezení odsouzeného.

II. Postup probačního úředníka při zjištění nedodržení podmínek výkonu TDV

K řádnému plnění povinností plynoucích z uložení výkonu TDV musí být o těchto povinnostech odsouzený důkladně informován. Zároveň úředník seznámí klienta s konkrétními situacemi, které znamenají maření výkonu TDV. K tomu slouží formulář s názvem „Poučení o TDV“.

Na každé porušení podmínek výkonu TDV zaznamenané při kontrole v místě výkonu upozorní probační úředník – specialista na TDV odsouzeného, který musí doložit důvody porušení podmínek. Každá nepřítomnost nedoložená objektivními důvody je ze strany úředníka hodnocena jako maření výkonu TDV a ten o této skutečnosti informuje soud.

I v případě, že úředník sdělí soudu skutečnosti o maření TDV a navrhne nařízení výkonu náhradního trestu odnětí svobody, pokračuje nadále v namátkových kontrolách, a to až do pravomocného rozhodnutí soudu.

III. Rozhodování o odkladu, přerušení, změně, upuštění od TDV

Pokud v životě odsouzeného dojde k okolnostem vyžadujícím odklad, přerušení, nebo změnu místa a doby TDV, informuje probační úředník – specialista na TDV soud o potřebě provedení úpravy nařízeného trestu. Vzniklou skutečnost musí odsouzený doložit potřebnými doklady. Dokud není rozhodnutí o změně nařízení výkonu TDV pravomocné, pokračuje probační úředník ve výkonu kontroly trestu dle původního nařízení.

IV. Práce s obětí trestného činu v rámci trestu domácího vězení

Od počátku spolupráce úředníka s pachatelem se sleduje jeho postoj k oběti nebo poškozené organizaci a jeho stanovisko a aktuální možnosti uskutečnění náhrady škody. Pokud je případ vhodný ke zprostředkování mediace mezi pachatelem a obětí a obě strany s ní souhlasí, požádá o ni probační úředník – specialista na TDV kolegu, probačního úředníka – specialistu na přípravné řízení a provádění mediace. Ten ho následně informuje o výsledku uskutečněné mediace.

V. Ukončení práce s odsouzeným k TDV a uzavření probačního spisu

Probační úředník – specialista na TDV ukončí činnost s odsouzeným podáním závěrečné zprávy o průběhu výkonu TDV. V této zprávě hodnotí zda a jak odsouzený dodržoval podmínky trestu, zda a jak plnil uložené přiměřené omezení/povinnosti, zda a jak nahradil nebo odčinil způsobenou škodu. Dále se úředník vyjádří k postoji odsouzeného, popíše změny v jeho chování a životní situaci, které během kontaktu s probačním úředníkem dosáhl. V závěru zprávy se úředník vyjádří k tomu, zda z jeho pohledu odsouzený naplnil účel TDV. Na základě tohoto vyjádření navrhne úředník soudu další postup. Se závěrečnou zprávou je odsouzený seznámen na středisku PMS.

4.4 Specifika postupu střediska PMS v České Lípě v rámci TDV

Ukládání trestu domácího vězení, se svou poměrně krátkou historií v české justici, má svá specifika v každém regionu a i přes platnou užívanou metodiku se v praxi konkrétní případy liší. Na středisku PMS v České Lípě působí probační úředník – specialista na TDV, který se zabývá všemi případy jak v přípravném, tak ve vykonávacím řízení. Ačkoli není nutné, aby vždy působil v přípravném řízení, tak se vzhledem k poměrně malému počtu případů v okrese stíhá zabývat všemi. To je pro probačního úředníka – specialistu na TDV výhodné, protože zná každý případ osobně a nemusí se s ním seznamovat ve fázi těsně před začátkem výkonu trestu odsouzeného.

Při psaní posudku v přípravném řízení dbá probační úředník – specialista na TDV na všechny aspekty případu a případná rizika, a konkrétně na tomto středisku trvají vždy na osobní schůzce s odsouzeným. Bez této schůzky téměř ve všech případech uzavírají spis před zasláním k soudu jako nedoporučující.

Při provádění namátkových kontrol se úředníci z celého střediska řídí podle předem schváleného harmonogramu, který schvaluje vedoucí střediska po dohodě s probačním úředníkem – specialistou na TDV. V České Lípě pracuje 6 probačních úředníků, kteří vždy ve dvojici provádějí kontrolu. Aby bylo zajištěno, že odsouzený nebude moci předem kontrolu předvídat, mění se každý týden časy a dny, kdy kontrola proběhne. Pokud z časových důvodů nedojde ke kontrole každého odsouzeného dvakrát do týdne, naplňuje se na nadcházející týden kontrol více. Běžná kontrola probíhá tak, že úředníci s odsouzeným sepíší formulář o kontrole před dveřmi do obydli, pokud má však odsouzený nařízeno opatření, které mu zakazuje požívání alkoholu, provede s ním úředník dechovou zkoušku za zavřenými dveřmi.

5 Praktická část

Prvotním záměrem zkoumání v rámci této práce, bylo srovnání stávající praxe České republiky a vybraných Evropských států v rámci určených kritérií. Vzhledem k tomu, jak diametrálně odlišné jsou způsoby ukládání, podmínky a obecně zákony cizích zemí, jsem se rozhodla, že by výsledek výzkumu neměl valnou hodnotu a získané vyhodnocení na základě srovnání nesrovnatelného, by nebylo prakticky uchopitelné a dále využitelné. Z tohoto důvodu, jsem se rozhodla na základě absolvované praxe v PMS v soudním okrese Česká Lípa, že se budu věnovat souhrnu dat a informací o udělených alternativních trestech v tomto okrese. Probační úředníci od roku 2011 využívají počítačový program ke kvantitativnímu monitoringu odborné praxe, ve kterém uchovávají informace od přijetí podnětu k řešení až po pravomocné rozhodnutí soudu. Probační úředník eviduje v rámci monitoringu informace o klientovi, k jehož řešení případu dostal podnět. Kromě osobních údajů, tj. jména a příjmení, data narození a místa bydliště je v kvantitativním monitoringu zaznamenáno číslo případu a kdy byl podnět podán. Písmenem A pro odpověď Ano, či N pro Ne jsou označeny informace, zda proběhla mediace, došlo-li k dohodě mezi zainteresovanými stranami a jestliže bylo pracováno s obětí. Další informací v monitoringu je výše náhrady škody v Kč, pokud byla povinnost uhradit ji udělena. Kromě těchto dat se zaznamenává informace o uzavření u PMS. V této kolonce je možné zjistit, zda probační úředník doporučil, či nedoporučil navrhovaný alternativní trest. V dalších sloupcích se nachází návrh PMS na uložení alternativního trestu, datum ukončení šetření probačního úředníka a následně rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení, které se doplňuje po projednání u soudu. Z tohoto kvantitativního monitoringu odborné praxe v České Lípě se mi povedlo vyselektovat informace o shodě mezi návrhem na způsob potrestání uzavřeným u PMS a následným rozhodnutím soudu. Vzhledem k různorodé délce rozhodování soudu u konkrétních případů nebylo možné zahrnout data, ve kterých nebylo zatím pravomocně rozhodnuto. Důvodem těchto časových prodlev může být pachatelova nečinnost vůči PMS, chybějící dokumentace k případu, či běžná přetíženost soudu, což je podle pracovníků PMS v České Lípě jedním z nejčastějších problémů delšího trvání rozhodování o udělení alternativního trestu.

5.1 Cíl praktické části práce

Cílem praktické části je grafické zmapování údajů o ukládání alternativních trestů v okrese Česká Lípa. První část je zaměřena na souhrn informací o shodě navrhovaného trestu probačním úředníkem a následným rozhodnutím soudu. Výsledné informace mapují, jaký počet konkrétních trestů byl uložen. Data o takovémto rozhodnutí shromažďuje Probační a mediační služba v České Lípě od roku 2011. Pro tuto práci byly informace pořízeny do období konce prvního čtvrtletí roku 2015.

Druhým sledovaným faktorem v praktické části je grafické zobrazení výsledků šetření toho, kdo podal podnět k rozhodnutí o udělení, či neudělení alternativního trestu, kterým se posléze musela Probační a mediační služba v České Lípě zabývat. Evidované číselné údaje o počtu řešených případů odpovídají datům z první části grafického zpracování kvantitativního monitoringu za stejné časové období.

Data vypovídají o stavu k datu sběru dat (leden 2015), kdy bylo rozhodnuto, či nerozhodnuto Orgánem činným v trestním řízení (OČTR). Zda bylo rozhodnuto, či ne může být ovlivněno mnoha faktory. Jedním z hlavních faktorů je, že doposud neproběhlo hlavní řízení, a věc se nachází před samotným projednáním – fáze takzvaného přípravného řízení.

V grafickém zpracování dat z kvantitativního monitoringu jsem se rozhodla zmínit, kromě pro tuto práci zásadních trestů OPP a TDV, i varianty „Dohled“ a „Jiné“. Toto mé rozhodnutí pramení ze zjištění, že i v jiných agendách zabývajících se jinými alternativními tresty může být nakonec soudem rozhodnuto o udělení OPP či TDV. Probační střediska a soudy používají zmíněný termín uložení alternativy „Jiné“ v případech, kdy bylo rozhodnuto buďto o upuštění od trestu, či bylo rozhodnuto jinak, než na návrh PMS. Další možností důvodu o rozhodnutí formou „Jiné“ je, že byl soudem udělen souhrnný trest, trest odnětí svobody. Závěrem každé sledované oblasti alternativního trestu je výstup formou počtu dosažené shody mezi návrhem PMS a rozhodnutím OČTR.

V závěru praktické části práce jsou uvedeny statistické údaje o počtu řešených trestů OPP a TDV v přípravném a vykonávacím řízení v soudním okrese Česká Lípa, a to za stejné období jako kvantitativní monitoring, tedy od roku 2011 do prvního čtvrtletí roku

2015. Obě statistické analýzy jsou posuzovány za stejné období z důvodu koncepčního směřování práce.

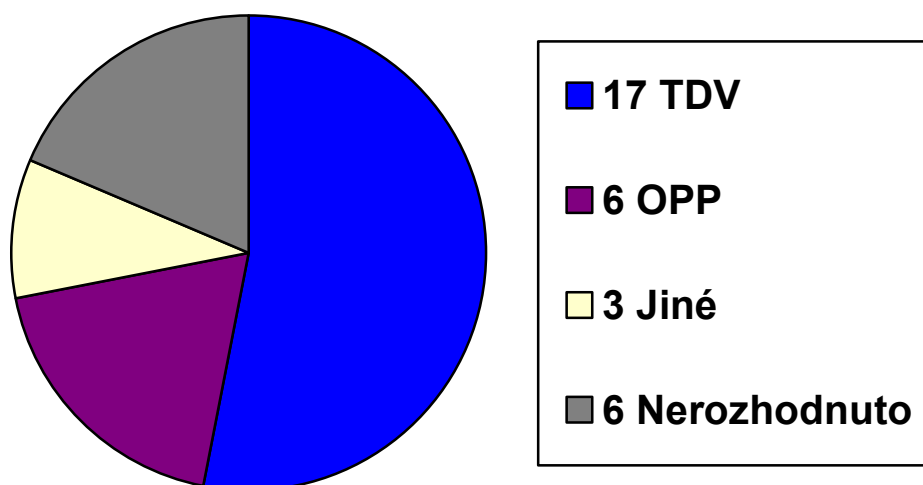
5.2 Metoda zpracování statistických údajů

Ke zpracování praktické části bakalářské práce jsem využila data z kvantitativního monitoringu odborné praxe, který Probační a mediační služba využívá v celé České republice. Ke zpracování statistických údajů o trestech OPP a TDV v přípravném a vykonávacím řízení jsem získala informace z programu Lotus notes. Formou výsečového grafu je prakticky znázorněn celkový počet navržených konkrétních alternativních trestů a pomocí kruhové výseče je dle legendy určeno, jaké bylo konečné rozhodnutí o udělení trestu ze strany Orgánu činného v trestním řízení – soudem. Ke sběru dat byla využita technika studia a analýzy dokumentů, konkrétně kvantitativních informací.

5.3 Zkoumaný vzorek

Posuzovaným vzorkem populace v této práci jsou lidé obou pohlaví, ve věku od 15 let včetně případů mladistvých, kteří byli na vlastní podnět, ze strany Soudu, PČR, či Okresního státního zastupitelství zařazeni do systému Probační a mediační služby v soudním okrese Česká Lípa. Zkoumaný vzorek nebyl aktivním účastníkem analýzy. Osobní informace o osobách nebyly zahrnuty do obsahové části práce, použity byly pouze údaje o navržených a udělených alternativních trestech.

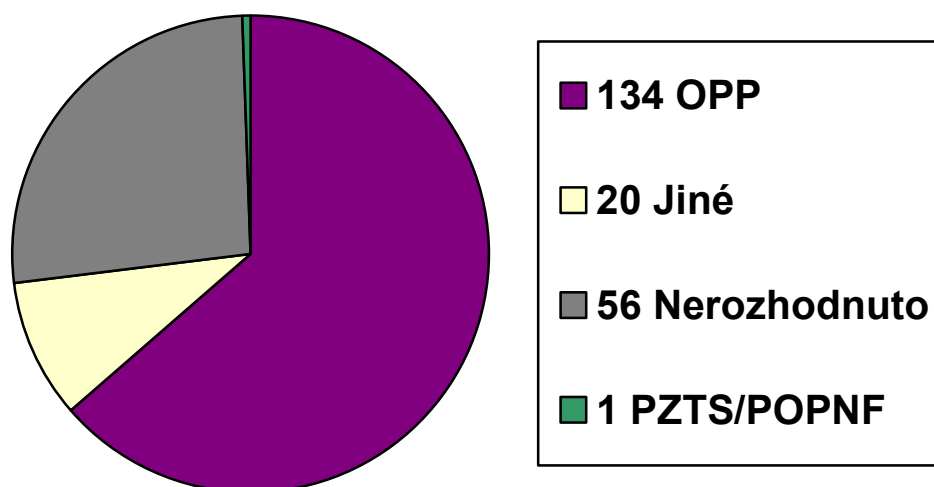
Trest domácího vězení

V případě trestu domácího vězení bylo Probační a mediační službou v České Lípě navrženo a doporučeno v přípravném řízení celkem 32 trestů, a to za zmiňované období počínaje rokem 2011. V sedmnácti případech skutečně Orgán činný trestním řízení (soud) uložil trest domácího vězení. V šesti případech bylo rozhodnuto o uložení Obecně prospěšných prací. Tři případy byly uzavřeny s rozhodnutím o trestu jiném a v šesti jiných případech doposud rozhodnuto nebylo. Celková shoda mezi návrhem PMS a rozhodnutím OČTR čítá 17 trestů. Přibližná procentuelní shoda je 53%.

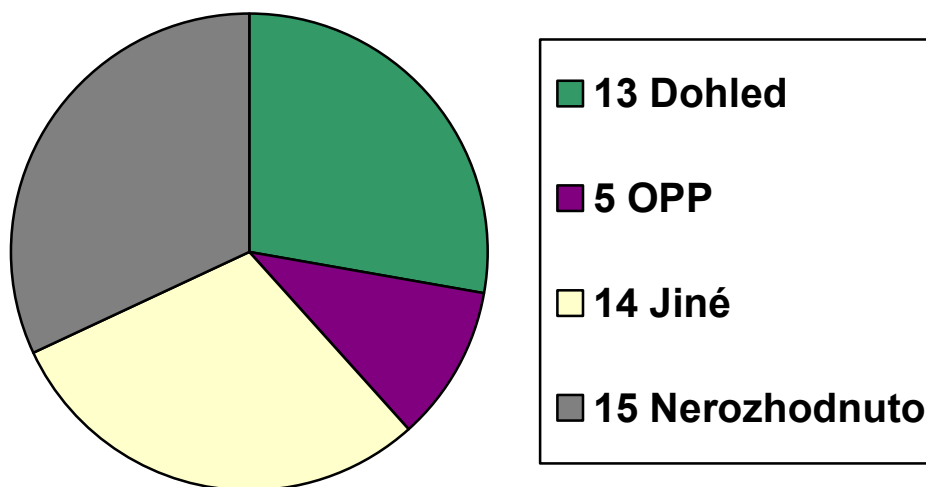
Jelikož ve všech případech rozhodnutí o uložení TDV nefiguruje v přípravném řízení středisko PMS, neshoduje se údaj z tohoto grafu s počtem celkem uložených trestů v soudním okrese Česká Lípa. Celkový počet uložených trestů je zmíněn níže ve statistické tabulce o výkonu TDV na Českolipsku, kde je zmíněn i počet již vykonaných trestů, aktuálně vykonávajících a přeměněných.

Obecně prospěšné práce

Celkový počet případů střediska PMS v České Lípě s doporučujícím návrhem na uložení Obecně prospěšných prací bylo 211. Orgán činný v trestním řízení rozhodl ve 134 případech o uložení trestu Obecně prospěšných prací, ve 20 případech bylo rozhodnutí „Jiné“ a v 56 případech dosud rozhodnuto nebylo. V jediném případě bylo rozhodnutím soudu Podmíněné zastavení trestního stíhání (PZTS)/Podmíněné odložení podání návrhu na potrestání (POPNF). Celková shoda mezi návrhem PMS a rozhodnutím OČTR čítá 134 trestů. Přibližná procentuelní shoda je 63,5%.

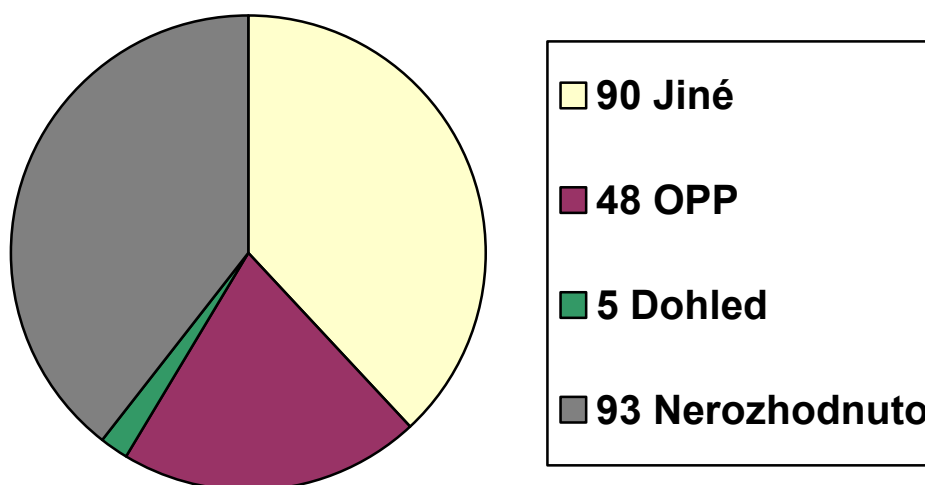
Dohled

Ve sledovaném období bylo podáno celkem 47 návrhů na uložení Dohledu. Ačkoli tento trest není hlavním předmětem zkoumání této práce, je zde zahrnut kvůli výslednému uložení trestu Obecně prospěšných prací. Přes návrh PMS na uložení Dohledu rozhodl OČTR v pěti případech o uložení Obecně prospěšných prací. Celková shoda mezi návrhem PMS a rozhodnutím OČTR čítá 13 trestů. Přibližná procentuelní shoda je 28%.

V případech, kdy navrhne středisko PMS doporučující návrh na jiný trest, než jaký je nakonec soudem uložen, nehraje původní stanovisko PMS roli, jelikož ve vykonávacím řízení je s odsouzeným jednáno stejným způsobem jako s klienty, kterým byl trest OPP v přípravném řízení přímo navržen a následně byl i uložen.

Jiné

Návrhem PMS řešení případů může být i forma potrestání jiná, než alternativní. Ve většině takovýchto případů Probační úředník nedoporučuje konkrétní alternativní trest a jeho návrhem je například přesun k hlavnímu líčení, nepodmíněný trest, peněžitý trest, či podmínka. V těchto a podobných případech se uzavírá návrh PMS v systému pod pojem „Jiné“. V tomto grafu je velice zajímavý vysoký počet nerozhodnutých případů, což může být pouze tím, že podnět o rozhodnutí byl podán v kalendářním roce 2014. Celková shoda mezi návrhem PMS a rozhodnutím OČTR čítá 90 trestů. Přibližná procentuelní shoda je 38%.

5.4 Shrnutí

V této analýze je zajímavé, že v případech, kdy není navržen Probačním úředníkem trest obecně prospěšných prací, ale například Dohled, může i přesto po rozhodnutí Orgánu činného v trestním řízení dojít k uložení OPP. Avšak v žádném z případů za sledované období, kdy nebyl přímo střediskem PMS v České Lípě navržen Trest domácího vězení o něm nebylo následně rozhodnuto.

Z daných výsledků lze také usoudit, že procentuelně častěji soud rozhodne o uložení OPP nežli o TDV. Lze jen spekulovat, zda je to kratší praxí ukládání TDV a nedůvěrou v tento trest, či nevhodností realizace tohoto trestu. Dle slov jedné z pracovnic střediska

PMS v České Lípě je to tím, že podmínky pro uložení TDV jsou vyšší a soudci neradi rozhodují o uložení trestu domácího vězení v případech, kdy k němu nebyl podán návrh již v přípravním řízení.

Ve své studii jsem došla k závěru, že ke shodě mezi návrhem PMS a rozhodnutím OČTR dochází v polovině až méně než polovině případů. Nejvyšší shody dosahuje rozhodnutí o udělení Obecně prospěšných prací. V nejméně případech pak u Dohledu. Nejvyšší shodu u Obecně prospěšných prací si vysvětlují tak, že jsou o tomto alternativním trestu dobře informováni. Probační úředníci při jejich navrhování, soudu jako rozhodujícímu orgánu se jeví tento trest efektivní a odsouzení nemají veliké problémy při jejich naplňování. Zároveň si myslím, že oproti trestu Domácího vězení jsou Obecně prospěšné práce efektivnějším potrestáním viníka co se týče zpětné užitečnosti veřejné společnosti, a odsouzený touto cestou může „splatit“ svůj dluh. Osobně mě překvapil údaj o nadpoloviční shodě u trestu Domácího vězení, který je v České republice oproti jiným zemím na nižší úrovni. Důkazem toho jsou plánované a připravované novely zákona o trestu Domácího vězení, jejich výkon by se měl svým elektronickým monitoringem zjednodušit a zefektivnit.

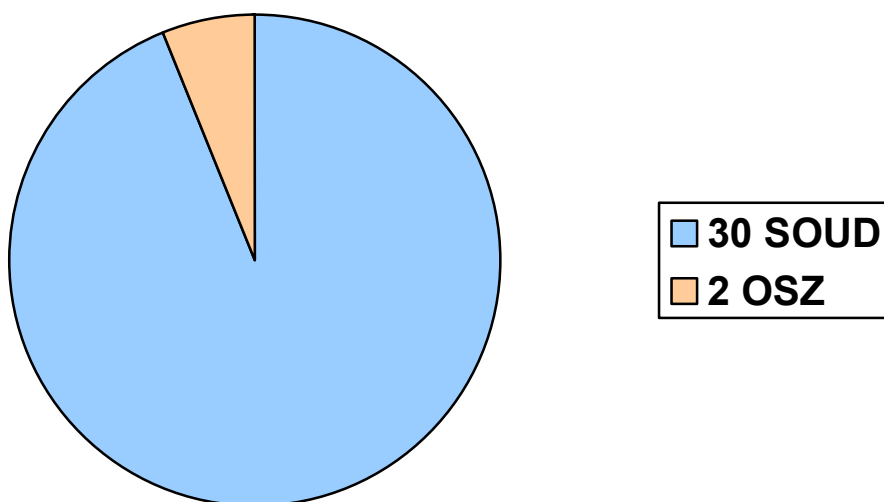
Elektronický monitoring ve své pilotní fázi v roce 2012 proběhl i na území soudního okresu Česká Lípa. Zapojení do něj byli se svým souhlasem dva odsouzení. Po dobu elektronických kontrol pro odsouzené plynuly výhody z méně častých osobních návštěv probačních úředníků. Tuto zkušební dobu popisuje probační úřednice – specialistka na TDV v České Lípě jako přínosnou, avšak negativum shledává ve zvýšené administrativě spojené s elektronickým monitoringem, což mohlo být dle jejích slov pouze příčinou zkušební verze.

Okresní soud a středisko PMS v České Lípě se v rámci jak navrhování tak ukládání trestu Domácího vězení snaží být opatrné a zdrženlivé. Oproti jiným soudním okresům neukládá tento trest příliš často, pouze v odůvodněných případech, kdy všechny zjištěné okolnosti odsouzeného splňují předpoklad o jeho schopnosti trest řádně vykonat.

Podání podnětu k rozhodnutí o udělení alternativního trestu

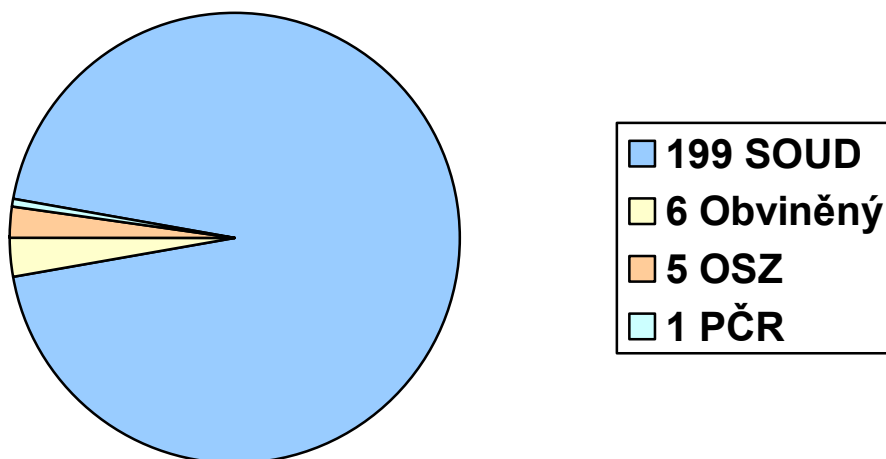
V následující části je pomocí výsečového grafu znázorněno, kdo podal v kolika případech podnět středisku PMS k rozhodování o uložení alternativního trestu. Nejčastěji je podnět podán ze strany Soudu, Okresního státního zastupitelství, nebo ze strany samotného obviněného. Zřídka kdy se vyskytne případ, že podnět podá poškozený, příbuzný obviněného, nebo obhájce. Důležité je vědět, že v případě zkoumání toho, kdo podal podnět k rozhodnutí o udělení alternativního trestu, nezáleží na konkrétním trestu, který bude nakonec uložen. Probační úředník spolu s podnětem k řešení může dostat i návrh na uložení trestu, ke kterému se má vyjádřit s odůvodněným doporučením, či nedoporučením. V každém případě je dále na úředníkovi, jaký trest navrhne soudu. Dané grafy jsou odvozeny od předchozích podle rozdělení oblastí trestů.

Podnět k rozhodnutí o trestu domácího vězení

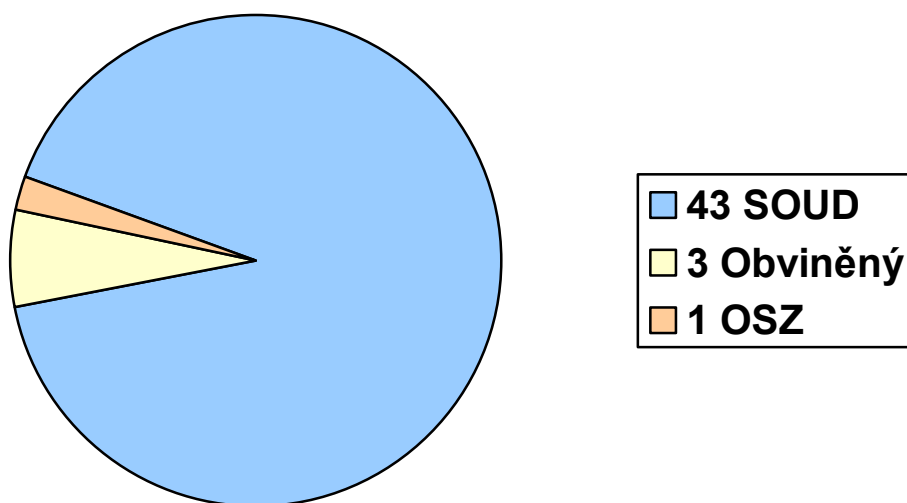
V případě trestu domácího vězení v okrese Česká Lípa byl ve sledovaném období z valné většiny podán středisku PMS podnět k návrhu na udělení alternativního trestu ze strany soudu. V případě tohoto trestu nebyl zaznamenán ani jeden podnět ze strany obviněných.

Podnět k rozhodnutí o trestu obecně prospěšných prací

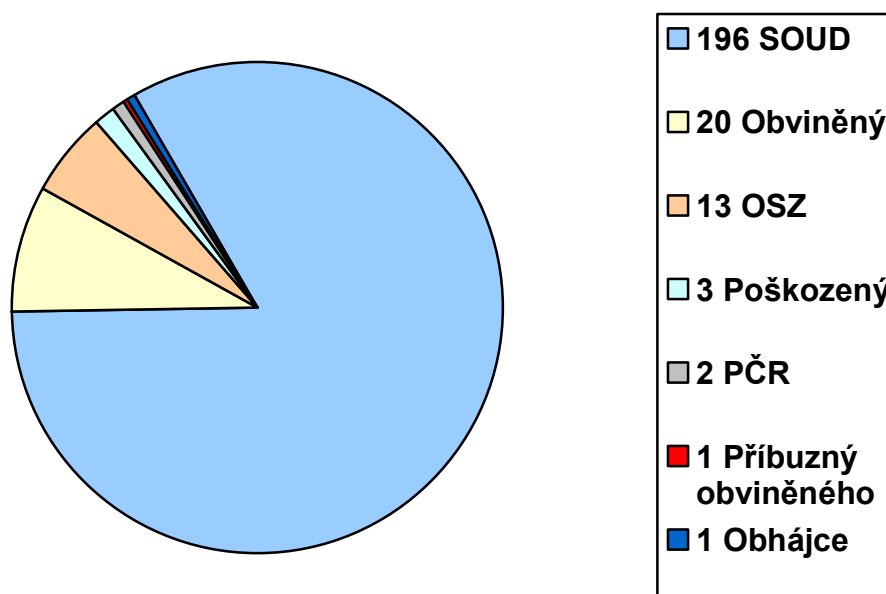
Ohledně návrhu na uložení trestu obecně prospěšných prací byl podán podnět ze strany Soudu ve 199 případech. V pěti případech podalo podnět Okresní státní zastupitelství. Z celkového počtu 211 návrhů na alternativní trest Obecně prospěšných prací se na PMS v České Lípě obrátilo 6 obviněných, a jeden jediný podnět byl vydán ze strany PČR.

Podnět k rozhodnutí o Dohledu

Ve 43 případech, které byly navrženy Probačním úředníkem na uložení Dohledu, podal podnět soud. 3 případy řešila PMS z podnětu obviněných a v jednom případě na podnět Okresního státního zastupitelství.

Podnět k rozhodnutí o trestu Jiném

Nejobsáhlejší složkou Probačních úředníků v okrese Česká Lípa jsou spisy s návrhy na tresty Jiné, kterými může být hlavní líčení, přeměna na trest odnětí svobody, upuštění od potrestání, podmíněné propuštění či peněžitý trest. Podnět k řešení těchto případů nejčastěji podává Soud. V dalších případech se objevují podněty k návrhu na rozhodnutí o trestu ze strany poškozených, Policie České republiky, příbuzných poškozeného, nebo obhájce. Dle mého názoru je to tím, že je zde oproti ostatním skupinám trestů větší počet řešených případů. Zároveň je zde pestřejší škála provinění a spáchaných trestných činů, za které má být o uložení trestu rozhodováno.

Shrnutí

Z uvedených grafů je zřejmé, že v převážné většině případů, kterými se středisko Probační a mediační služby v České Lípě zabývalo, bez ohledu na konkrétní alternativní trest, dostalo podnět ze strany soudu. Ve sledovaném období se nevyskytl případ, kdy by probační úředníci tohoto střediska pracovali na případech v přípravném řízení z vlastního podnětu, to znamená, že aktivně nevyhledávali případy obviněných, které by byly vhodné pro alternativní potrestání.

Statistické údaje o trestech OPP a TDV v soudním okrese Česká Lípa

Ke statistice zpracované o řešených případech trestů Obecně prospěšných prací a trestu Domácího vězení na území soudního okresu Česká Lípa jsou využity údaje za období od roku 2011 do počátku roku 2015. Jak již bylo zmíněno, toto období je zvoleno z důvodu koncepčnosti s předchozími daty z kvantitativního monitoringu.

Tabulka č. 1; Domácí vězení

Současná fáze trestu	Počet spisů	Počet spisů v %
Vykonaný trest / uzavřený spis	22	70,97%
Vykonávací řízení	2	6,45%
Rozhodnuto o řešení „Jiné“*	2	6,45%
Porušeno / přeměna trestu	5	16,13%
Celkem evidovaných případů za sledované období	31	100%

(*pozn. autora: „Jiné“ v tomto případě znamená souhrnný trest.)

Za sledované období bylo v soudním okrese Česká Lípa evidovaných celkem 31 případů, kdy bylo pravomocně rozhodnuto o uložení trestu Domácího vězení. Z celkového počtu případů řádně vykonalo uložený trest vysoké procento odsouzených (téměř 71%), což svědčí o kvalitní práci během přípravného řízení, kdy probační úředník – specialista na TDV rozhoduje o doporučení, či nedoporučení soudu uložit TDV. Z dvou trestů, které jsou aktuálně ve fázi vykonávacího řízení je jeden odsouzený ve vazební věznici za jiný spáchaný čin a čeká na rozhodnutí soudu ohledně přeměny TDV na trest odnětí svobody.

Statistická tabulka k trestu OPP se od trestu Domácího vězení liší v tom, že obsahuje větší počet evidovaných osob jak v přípravném, tak ve vykonávacím řízení. Struktura této tabulky je tedy rozdělena na konkrétní roky, kdy bylo o jistém počtu trestů rozhodováno v přípravném řízení a kdy bylo rozhodnuto o vykonání. Právě vzhledem k vyššímu počtu evidovaných případů za sledované období, jsem se rozhodla uvést pouze počty případů v přípravném a vykonávacím řízení, nikoli počet přeměněných trestů.

Tabulka č. 2; Obecně prospěšné práce

Kalendářní rok	Počet spisů v přípravném řízení	Počet spisů ve vykonávacím řízení
2011	31	75
2012	122	188
2013	115	118
2014	173	136
2015	62	45
Celkem evidovaných případů za sledované období	503	562

(Pozn. autora: pro rok 2011 jsou údaje evidovány v systému Lotus notes od října tohoto roku. Rok 2015 je dosud evidován pouze do března tohoto roku.)

Činnost agendy OPP je na středisku v soudním okrese Česká Lípa nejvytíženější, stejně jak je tomu v jiných okresech. Amnestie presidenta České republiky vydaná k datu 1.1. 2013 neměla, dle mého úsudku, vzhledem k uvedeným údajům za všechny sledované roky výrazný vliv na trest Obecně prospěšných prací v přípravném, či vykonávacím řízení.

Poskytovatelé míst pro výkon trestu OPP v soudním okrese Česká Lípa

Navazování spolupráce s poskytovateli míst pro výkon trestu OPP a jejich aktualizace nejčastěji probíhá v období po komunálních volbách, kdy se mění osazenstvo zastupitelů a vedení města. Město jakožto zřizovatel většiny organizací, které poskytují místa pro výkon trestu OPP má tedy právo zasahovat do uzavírání smluv s PMS. Aby PMS rozšiřovala veřejné povědomí o své činnosti právě mezi nově zvolenými zastupiteli, pořádá informační schůzky, přednášky a besedy.

Aktualizovaný seznam poskytovatelů k březnu 2015 čítá 109 organizací ze různých měst a vesnic ve spádové oblasti soudního okresu Česká Lípa. Nejčastějšími poskytovateli jsou všeobecně Městské úřady, Mateřské školy, Obecní úřady, Základní a Mateřské školy. Střední školy a Gymnázia, Farnosti a církve, aj.

6 Závěr

Cílem této práce bylo seznámit čtenáře s pojmy a základními principy vztahujícími se k alternativním trestům, jakožto prostředku restorativní justice. Ucelený teoretický přehled, zaměřený především na metodologii v zajištění a kontrole výkonu trestů slouží k porozumění obsahu praktické části práce, která podává přehled o aktuální činnosti Probační a mediační služby na středisku v České Lípě v rámci zajišťování a ukládání Obecně prospěšných prací a trestu domácího vězení.

Za účelem získání statistických údajů, podkladů pro tuto práci ve formě metodiky a seznamu poskytovatelů míst pro výkon trestu OPP jsem absolvovala praxi přímo na středisku v České Lípě. Tato zkušenost mi pomohla rozšířit vlastní teoretické znalosti a díky ní jsem měla možnost dozvědět se z úst samotných probačních úředníků, jaké pro ně je pracovat právě v tomto oboru. Jejich ochota poskytnout mi veškeré potřebné informace mi velice usnadnila a zpříjemnila práci na jejich zpracování.

I přes dlouholetou praxi činnosti Probační a mediační služby České republiky, jsou ke spolupráci s ní někteří konkrétní soudci skeptičtí. Lze jen doufat, že se probačním úředníkům podaří dále rozšiřovat pozitivní povědomí o jejich činnosti nejen mezi laickou ale i odbornou veřejností. Právě znalost a povědomí odborné veřejnosti o činnosti PMS je prostředkem k pružnějšímu a efektivnějšímu ukládání alternativních trestů, jejichž cestou je možné dosáhnout lepší nápravy pachatele trestné činnosti a přinutit ho podílet se na aktivní nápravě následků spáchaného činu, což neumožňuje ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody.

7 Seznam odborné literatury:

MATOUŠEK O., KODYMOVÁ P., KOLÁČKOVÁ J. (eds.). *Sociální práce v praxi: specifika různých cílových skupin a práce s nimi*. 2. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 295, ISBN: 978-80-7367-818-0

NEZKUSIL, J. Evropský seminář o alternativách trestu odnětí svobody. Praha: Výzkumný ústav kriminologický při generální prokuratuře ČSFR, 1989, s. 5.

ROZUM J., KOTULAN P., HÁKOVÁ L. Vybrané problémy sankční politiky – Ukládání nepodmíněného trestu odnětí svobody a jeho alternativ, institut zabezpečovací detence. 1. vyd. Praha: KUFR, František Kurzweil, Institut pro kriminologii a sociální prevenci, 2005

SOTOLÁŘ A., PŮRY F., ŠÁMAL P. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. 1. vyd. Praha: C.H. Beck, 2000, ISBN: 80-7179-350-7

ŠČERBA F.: *Alternativní tresty a opatření v nové právní úpravě*. 2. vyd. Praha: Leges, 2014, s. 24, ISBN: 978-80-87576-93-9

ŠTERN P., OUŘEDNÍČKOVÁ L. DUBRAVOVÁ D. (eds). *Probace a mediace*. Praha: Portál, 2010, ISBN: 978-80-7367-757-2

VÁLKOVÁ, H., SOTOLÁŘ, A. Restorativní justice - trestní politika pro 21. století. Trestní právo č. 1/2000.

ZEHR, H.: *Úvod do restorativní justice*. Sdružení pro probaci a mediaci v justici, Praha 2003, s. 15-16, ISBN: 80-902998-1-4

Právní předpisy

Zákon č. 257/2000 Sb. o Probační a mediační službě v platném znění

Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník v platném znění

Zákon č. 141/1961 Sb. trestní řád v platném znění

Zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže v platném znění

Internetové zdroje

č. 1

Rada Evropy. [online]. [cit. 2015-03-26]. Dostupné z: <http://www.radaevropy.cz/vybor-ministru-rady-evropy.html>

č. 2

Příručka základních principů a slibné praxe v oblasti alternativních opatření k uvěznění [online]. [Cit. 2015-03-14]. Dostupné z: <http://www.ok.cz/iksp/docs/368.pdf> s 27.

č. 3

Recommendation CM/Rec(2014)4 of the Committee of Ministers to member States on electronic monitoring. [online]. [cit. 2015-03-29]. Dostupné z: <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=2163631>

<http://www.pmscr.cz/>

<http://www.zakonyprolidi.cz/>

8 Seznam zkratk:

OČTR – Orgán činný v trestním řízení

PMS – Probační a mediační služba

OPP – Obecně prospěšné práce

TDV – Trest domácího vězení

PČR – Policie České republiky

IPŠ – Institut předběžného šetření

